

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI CIVIL STRATÉGIA 2014.

Készült:

az **ÁROP-1. A. 6-2013**
TANuljunk DEMokráciát a közös sikerért!
című projekt keretében

Tartalom

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	2
Történelmi előzmények.....	5
A hazai és a megyei civilszektor helyzete	6
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye civil helyzetképe	7
SWOT-ANALÍZIS.....	16
Jogszabályi háttér.....	17
CIVIL STRATÉGIAI CÉLOK	17
A stratégia hatálya	20
A stratégia céljai.....	22
Fejlesztési irányok	24
Fejlesztési források	34
Hazai támogatások.....	36
Nemzetközi Támogatások.....	45
Európai Uniós források	48
Közvetlen brüsszeli források	56
Norvég Civil Támogatási Alap	64
Svájci-magyar Civil Támogatási Alap	65
Határon átnyúló programok (Cross-border Co-operation)	67
CSELEKVÉSI TERV.....	74
MELLÉKLETEK	83

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen dokumentum elkészítése az **ÁROP-1. A. 6-2013 TANuljunk DEMokráciát a közös sikerért!** című projekt keretében specifikus célként megfogalmazott feladat.

Mind a megyei önkormányzat, mind a települési önkormányzatok és a civil szervezetek kapcsolatában a szakmaiság és a megbízhatóság nélkülözhetetlen, mivel számos kötelező és önként vállalt feladat ellátásában képesek együttműködni, ennek minősége, hatékonysága jelentős mértékben befolyásolhatja a települések, a megye és a térség fejlődését.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat kiemelt jelentőségű feladatának tartja a civil szektorral, a térség meghatározó gazdasági szereplőivel, önkormányzatokkal történő együttműködés megvalósítását rendezett, átlátható, jól strukturált formában, ezzel is elismerve megyénkben a civil szervezetek munkáját, jelenlétük fontosságát.

„a területfejlesztési koncepciók és programok kidolgozásának része az állampolgárok, a tervezéssel érintett területen működő érdekképviselők, társadalmi szervezetek és vállalkozások tervezésbe való bevonását részletező partnerségi terv”.
218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 13. §

Ez az együttműködés eddig egy átfogó általános dokumentum, a Megyei Civil Stratégia dokumentuma nélkül működött. Elkészítésében a civil társadalom képviselői bevonásával történt, összeegyeztetve a személyes és a közösségi érdeket.

A megyei stratégia a 2014-20-as fejlesztési időszakra szól.

A '90-es évek óta Magyarországon végbement demokratikus átalakulás egyik eredménye, hogy a Kormány és az önkormányzatok is felismerték a civil szervezetekkel való hatékony, tudatos és sokszínű együttműködés lehetőségét és fontosságát, valamint lehetővé is ekkor vált a civil szervezetek alapítása.

Megyénkben jellemzően a kultúra, a sport, a szociális tevékenység, illetve a hátrányos helyzetűekkel való foglalkozás területén tudnak alternatívákat nyújtani, részt vállalni a társadalmi felelősségvállalásból a civil szervezetek. Tevékenységük egyik és egyben leglátványosabb megnyilvánulási formája az önkéntesség, amely a civil szervezetek működésének egyik alapját képezi.

A Megyei Civil Stratégia célja, hogy összefoglalja a bevált együttműködési formákat, lefedtesse a partnerség irányelveit és szabályait, valamint kijelölje a további együttműködés fejlesztésének lehetséges módjait, irányát.

A Civil Stratégia irányt mutat a vonatkozó jogszabályi keretek pontosítása, a civil szféra társadalmi szerepe, a megyében működő civil szervezetek, az Önkormányzat és a civil szféra, a civil és gazdasági szektor közötti kapcsolatrendszer, valamint a további együttműködést igénylő középtávú célok és feladatok terén.

Célja a civil társadalom erősítése, az Önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés harmonizálása, valamint a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának elősegítése.

A dokumentum egy hosszú távú jövőképet fogalmaz meg, mely megalapozhatja a megyei önkormányzat és a civil szektor hosszú távú stratégiai partnerségi viszonyát és elhelyezi a megye civil szervezeteit annak fejlesztéspolitikájában.

A stratégia részei:

- helyzetelemezés és a kutatás eredményeinek publikálása
- önkormányzati és civil szféra együttműködése szakmai hátterének és modelljeinek ismertetése
- önkormányzati és civil szektor fejlesztéspolitikai együttműködési lehetőségeinek bemutatása

- az önkormányzati és civil szektor fejlesztéspolitikai együttműködésének konkrét céljai és irányai, a munkamegbeszéléseken felvetődött ehhez kapcsolódó projektötletek ismertetése
- A Megyei Önkormányzat és a civil társadalom konkrét együttműködését felvázoló cselekvési terv

A kutatás végeredménye megalapozza a megye fejlesztéspolitikáját, melyet a stratégia részeként nyilvánosságra hozunk.

CIVIL HELYZETKÉP

Történelmi előzmények

A rendszerváltást kiváltó folyamatok nem 1989-ben kezdődtek, hanem visszanyúlnak az azt megelőző rendszerváltásig (1948-49). A civil társadalom újjáalakulása a mozgalmi szektor (újbóli) megszületésével kezdődhetett. Az 1960-as évek vége nyugaton a diákmozgalmak, majd az ún. alternatív társadalmi mozgalmak megjelenésének ideje. Környezetünkben az alternatív társadalmi mozgalmak a fennálló társadalmi-politikai berendezkedés megváltoztatását tűzik ki célul – nyugat esetében a túlburjánzó bürokráciával rendelkező, neo-korporativista többpártrendszerű képviseleti demokráciát tekintik megújítandónak.

Magyarországon is megjelentek alternatív mozgalmak a 80-as évek elejétől („Körök kora”), szintén a fennálló társadalmi rendszer megváltoztatásának céljával – ám természetesen ez egy teljesen más célrendszert jelentett, mint Nyugaton. A magyar mozgalmi szféra fő célkitűzése a demokratizáció (ami Nyugaton már adott tény) volt, míg a Nyugaton jellemző alternatív mozgalmi tematikák (feminizmus, harmadikvilág-mozgalom, békemozgalmak, spiritualizmus, emancipációs mozgalmak, zöld mozgalom stb.) nem, vagy csak részben jelentek meg (talán leginkább kialakult ezek közül a zöldmozgalom), illetve célrendszerük ugyanúgy tartalmazza a demokratizációt.

Magyarországon speciálisan jelen vannak, illetve a Szabolcs – Szatmár – Bereg megyei civil szektornak is jelentős tényezői azok a civil, alulról kezdeményezett szerveződések, melyek a reformkorhoz, a nemzeti függetlenség kivívásához, a polgárosodáshoz, az anyanyelv műveléséhez kapcsolódnak. Ide tartoznak például a faluszépítő-, egyházi-, kulturális-, közművelődési- stb. civil szervezetek.¹

¹ Forrás: Szakmai koncepció ÁROP-1. A. 6-2013)

A szervezetek szabad alapításának feltételeit biztosító 1989. évi törvény megszületését követően rohamosan növekedett a civil szervezetek száma. Míg 1982-ben 6570 szervezetet tartottak nyilván, addig 1989-ben már 8514-et. (Harsányi – Kirschner, 1992). Tevékenységi körüket illetően jelentősen gyarapodott a természet-és környezetvédő, valamint a nyugdíjas szervezetek száma.

Mára a bejegyzett civil szervezetek száma megközelíti a 80.000 - et, s bár becslések szerint ezen szervezetek maximum 2/3-a működik (más becslések szerint 1/3-a), az aktív szervezetek száma így is jelentős (kb. 10-szerese más fejlett közép-európai országokénak). Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a bejegyzett civil szervezetek száma körülbelül 3.400 db.

A hazai és a megyei civilszektor helyzete

Településtípus	Alapítványok		Társas nonprofit szervezetek		Összesen	
	száma	megoszlása %	száma	megoszlása %	száma	megoszlása, %
2012						
Főváros	6 432	28,0	9 260	21,9	15 692	24,0
Megyeszékhely	5 102	22,2	8 591	20,3	13 693	21,0
Többi város	6 919	30,2	12 705	30,1	19 624	30,1
Község	4 512	19,6	11 734	27,7	16 246	24,9
Összesen	22 965	100,0	42 290	100,0	65 255	100,0

Forrás: ksh.hu

A KSH adatai alapján több mint 65000 társadalmi szervezetet tartottak nyilván 2012-ben. Ezeknek közel fele található a fővárosban és a községekben. Az alapítványok jelenléte a városokban és Budapesten, míg az egyesületek inkább a megyeszékhelyeken és községekben elterjedtebbek.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye civil helyzetképe

Szabolcs – Szatmár – Bereg megye az ország északkeleti régiójában található, hátrányos helyzetű, számos társadalmi problémával, súlyos területi különbségekkel, az elvándorlással és az elöregedő társadalom kihívásával küzdő, határ megye.

Szabolcs – Szatmár – Bereg megyét 229 település alkotja, amely szám már alapvetően mutatja, hogy nagyszámú, önálló, saját identitással rendelkező település alkotja a megyét.

A települések nagy száma és az a történelmi sajátosság, hogy ez a megye több régebbi közigazgatási egység összeillesztésével jött létre egyaránt azt okozza, hogy valódi megyei identitásról nem beszélhetünk, legalább négy meghatározó és külön történettel, hagyománnyal rendelkező térség alkotja a megyét – Nyírség, Szabolcs, Bereg, és Szatmár. Ez a tényező nagyban nehezíti a megyei szintű hálózatos gondolkodást, amely maga után vonja a komplex együttműködések hiányát is, bár a felsorolt térségek kiterjedése önmagában is megfelelő hálózatos jellegű tevékenységek végzésre és stratégia-alkotás folyamata is bizonyíték volt számunkra, hogy a szereplők kezdik észrevenni a térségi jellegű projektek fontosságát és az erre való szándék erősödik.

.

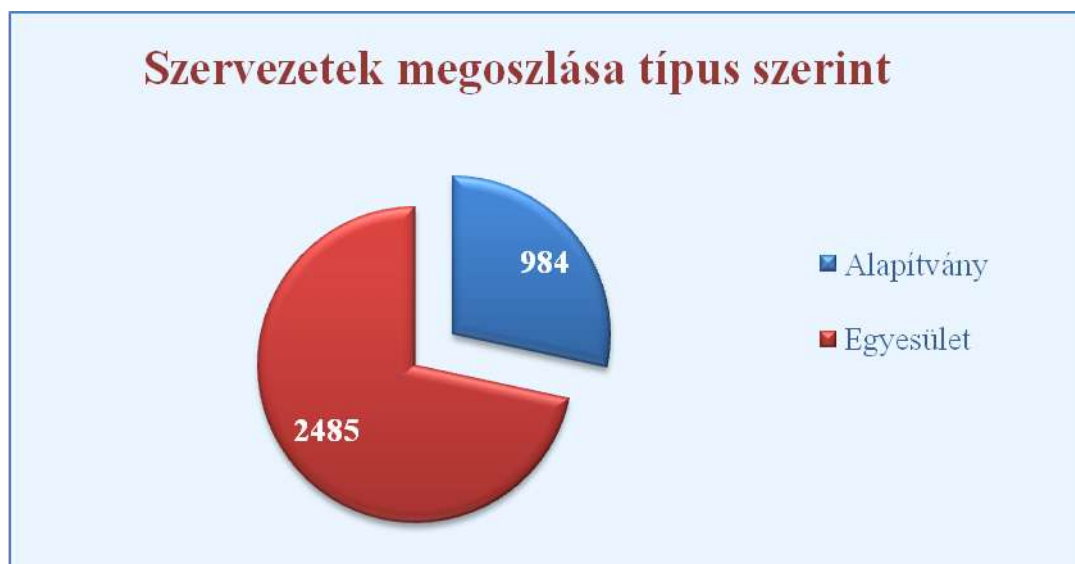
Kép forrása: www.terkepek.net

A megye határmegye jellegéből és az aprófalvas településszerkezetből, a megye területei közötti nagy távolságból és a történeti – kulturális különbségekből is adódik, hogy az itt élő közösségek, közösségi szervezetek szervezettségi szintje nem éri el az országos átlagot.

A helyi társadalom önszerveződése jóval az országos átlag és nagyságrendekkel az európai átlag alatt van, viszont az elmúlt években tapasztalható a felzárkózás a fejlesztéseken kerül az országos átlaghoz

Az atomizáltság, a kis falvak esetén sokszor megfigyelhető „magárahagyottság” állapotából is kiindulva, a társadalmi önszerveződések aránya is az országos átlag alatt van és főként ezek a jelenlegi nyugat-európai, vagy épp fővárosi társaikhoz képest sokkal egyszerűbb szervezeti-, tárgyi- és személyi feltételekkel rendelkeznek. Sokkal alacsonyabb a modern és szervezeti keretek között működő önkéntesség aránya.

Ezzel párhuzamosan jelentős a szervezeti keretek által nem lehatárolt, de létező összefogások aránya, a kezdetleges keretek között működő, jogi személyiséggel nem rendelkező, de létező civil közösségek száma.²

A megye bejegyzett összes szervezete tükrében az alapítványok %-os megoszlása 34 %.

A Nyíregyházi Törvényszéken bejegyzett civil szervezetek konkrét/nevesített tevékenysége tekintetében a legmagasabb a sporttal, második helyen a kultúrával és harmadik helyen a szociális tevékenységgel, mint fő cél szerinti tevékenységgel működő szervezetek állnak.

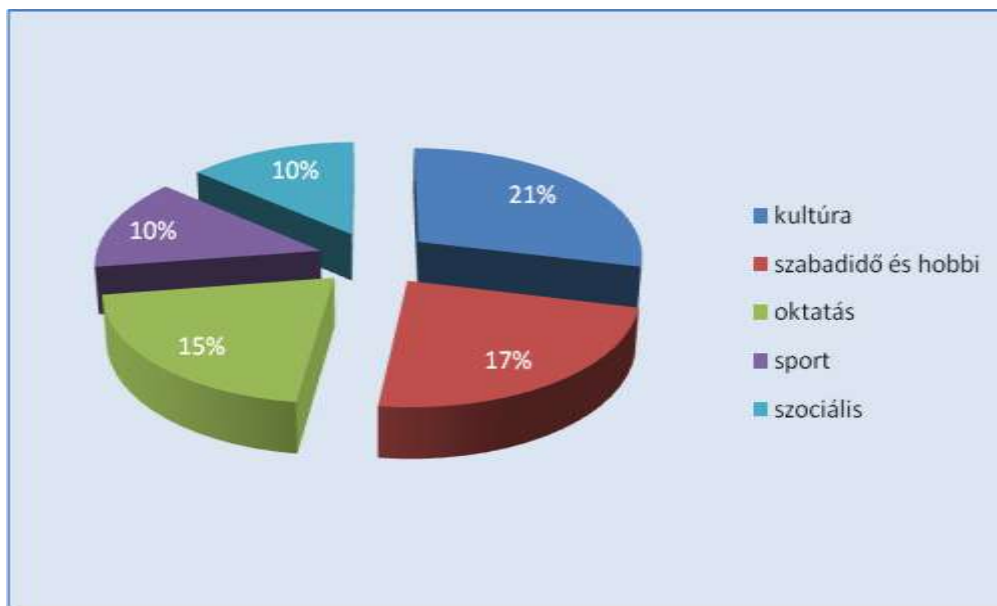
² Forrás: Szakmai koncepció ÁROP-1. A. 6-2013

Forrás: www.birosag.hu adatai alapján saját szerkesztés

A megyei civil szektor elsősorban kultúra (648) és sport (697) orientált, de a felmérések alapján megnövekedett az oktatással, mint fő tevékenységgel jellemezhető szervezetek száma, továbbá az utóbbi négy évben alapított szervezetek között átlag feletti számokat mutat a vallással kapcsolatos civilek aránya.

A kutatásban résztvevő szervezetek %-os megoszlása ellátási területenként:

A társadalmasítás során felmerült vélemények és a kutatás alapján az alábbi „jellemrajz” készült a civil szervezetekről:

Erősségek:

A személyes konzultációk, találkozások alkalmával bebizonyosodott, hogy a szervezetek a saját tevékenységi területükön magas szakmai kompetenciával, magabiztos tudással rendelkeznek, felkészültek, de ezt csak a saját tevékenységük esetében tudják kihasználni. A komplex gondolkodás egyelőre nem jellemzi őket, de nyitottság egyértelműen tapasztalható.

Önszerveződésre való hajlandóságukból eredően kifejezetten aktívak és nyitottak a társadalmi problémák iránt.

Sokszínűségükből következik, hogy széles társadalmi bázissal rendelkeznek. Rugalmasak és képesek gyors reagálásra a gazdasági társadalmi változások tekintetében.

Tekintettel arra, hogy kevésbé kötött szervezeti felépítésük miatt gyorsabban tudnak reagálni a társadalomban jelentkező szükségletekre, mint az állami, önkormányzati szektor, valamint speciális és kis csoportot érintő társadalmi keresletet is ki tudnak szolgálni.

Kapcsolati tőkéjüket gyorsan és hatékonyan tudják mozgósítani céljaik elérése érdekében. Szakmailag innovatívak, programjaikat kreativitás jellemzi.

Gyengeségek:

A legjellemzőbb és legmegdöbbentőbb megállapítás, hogy gyakran az egy településen működő szervezetek sem ismerik egymás tevékenységét, ez részben a helyben történő információáramlás hiányából adódik. A lehetséges partnerek ismeretének hiánya mellett gyakran nem jutnak el hozzájuk működésükhöz fontos információk, legyen az pályázati forrás, jogszabályi változás.

Számtalan esetben nem élnek a pályázatok nyújtotta lehetőségekkel, mert

1. nem volt elég emberük a pályázatok lebonyolítására,
2. túl bonyolultnak tartják a pályázati adminisztrációt, vagy
3. egyáltalán nem is ismerik a pályázatokat
4. a szervezetek körében az idősebb korosztály van túlsúlyban, akik nem rendelkeznek számítógépes kompetenciákkal
5. félnek az elektronikus felületektől,
6. társaik is hasonló korúak, így a készségek hiánya miatt lemaradnak minden tekintetben (forrásszervezés, információ, elképzelések megvalósítása, stb.)

Lehetőségek:

Megyénk kedvező - három országgal határos - földrajzi elhelyezkedése – óriási potenciált jelenthet a határon átnyúló együttműködések kialakítására, partneri kapcsolatok megerősítésére és számos megyei civil szervezet már vett is részt ilyen projektben.

A szektoron belüli hatékony partnerség kialakításával növelhető az információval történő ellátottság és a bizalom szintje. Az együttműködés növeli a szervezetek társadalmi és kapcsolati tőkéjét, hozzájárul az érdekérvényesítő képességük növeléséhez.

A szélesedő kapcsolatrendszer eredményeként a civilek döntéshozatalba való bekapcsolódása is biztosított lesz, továbbá az eddig „megbúvó” kisebb csoportok véleménye és érdekei is felszínre kerülhetnek. Olyanoké, akiknél jobban senki nem ismeri a helyi szükségleteket, körülményeket, lehetőségeket.

Erős a bizalmi viszony a civil szektor szereplői és az önkormányzati szereplők között.

A döntéshozatali folyamatokba való becsatlakozással, a stratégia kialakításával a szervezetek szakmai, pénzügyi és működési feltételei javulhatnak.

Veszélyek:

A szektor más szektorokkal (állami, for-profit) javarészt csak alá-fölérendeltségi viszonyt tud kialakítani, melynek egyik oka a for-profit szektor adományaitól és az állami szektor támogatásaitól való függés.

Amennyiben a gazdasági szektor által biztosított támogatás csökken, vagy elmarad, veszélybe kerül a szervezet fenntarthatósága.

A gazdasági szektortól való függés mellett az elutasított pályázatok tovább erősítik működési kilátásokat.

A pályázatok okozta kudarcélmény frusztrációt okoz, majd passzivitásba fordul, végül fásulttá, közömbössé válnak a támogatási lehetőségek tekintetében. A pályázati sikertelenség egyik oka lehet a bürokratizmus, a nehézkes pályázati rendszer, a menedzsment-készségek hiánya.

További nehézségként fogalmazták meg a civilek képviselői a mostanában oly gyakori jogszabályi változásokat.

A civil szektorra vonatkozó jogszabályok gyors változásával a szervezetek sem szakértelem, sem időhiány miatt nem tudnak önerőből lépést tartani, és hiába válik egyszerűbbé sok tekintetben az adminisztráció, ha nem jut el ennek tartalma a szereplőkig.

Ennek legfrissebb példája a közhasznúsági jogállás újbóli kérvényezésének szükségessége. Számtalan szervezete képtelen volt időben összeállítani a kötelezően csatolandó dokumentumokat, kicsúsztak a határidőből.

Számtalan esetben előfordul, hogy nincsenek aktuális információik a bekövetkezett változásokról, a változásokhoz való alkalmazkodás lehetséges módjairól, várható negatív, vagy pozitív hatásairól, melyek adott esetben a szervezet fennmaradási esélyeit is kockáztatják.

A kutatási eredmények azonban alátámasztják, hogy a civil információs centrum rendszer létrehozásával ez a kérdés részben megoldódni látszik, hiszen ez a szervezet ezen tanácsok megadására hivatott.

Az intézményesülés révén a szervezetek egyre inkább hasonul a másik szektorok eljárásrendjével és elveszíti az erősségeit pl. gyors válasz a társadalmi problémákra, az alulról szerveződő, önkéntességen alapuló mivoltát, identitásukat.

A civil szervezetek vezetőinek életkori összetétele elég magas, és nem biztosított a folyamatos „utánpótlás” a szektorban, a fiatalabb korosztály bevonása a szektor előtt álló kihívás..

A fiatalabb, a munkaerő-piacon aktív korosztály kapacitás hiányában képtelen megfelelni a szektor elvárásainak, a rendszerváltozás idején kialakuló civil társadalom mára már zömében nyugdíjas korú, akik közül csak kevesen tudnak megfelelni a mai kor tempójának, az egyre inkább elvárt és hatékony komplex gondolkodásmódnak, a technikailag átalakult világnak.

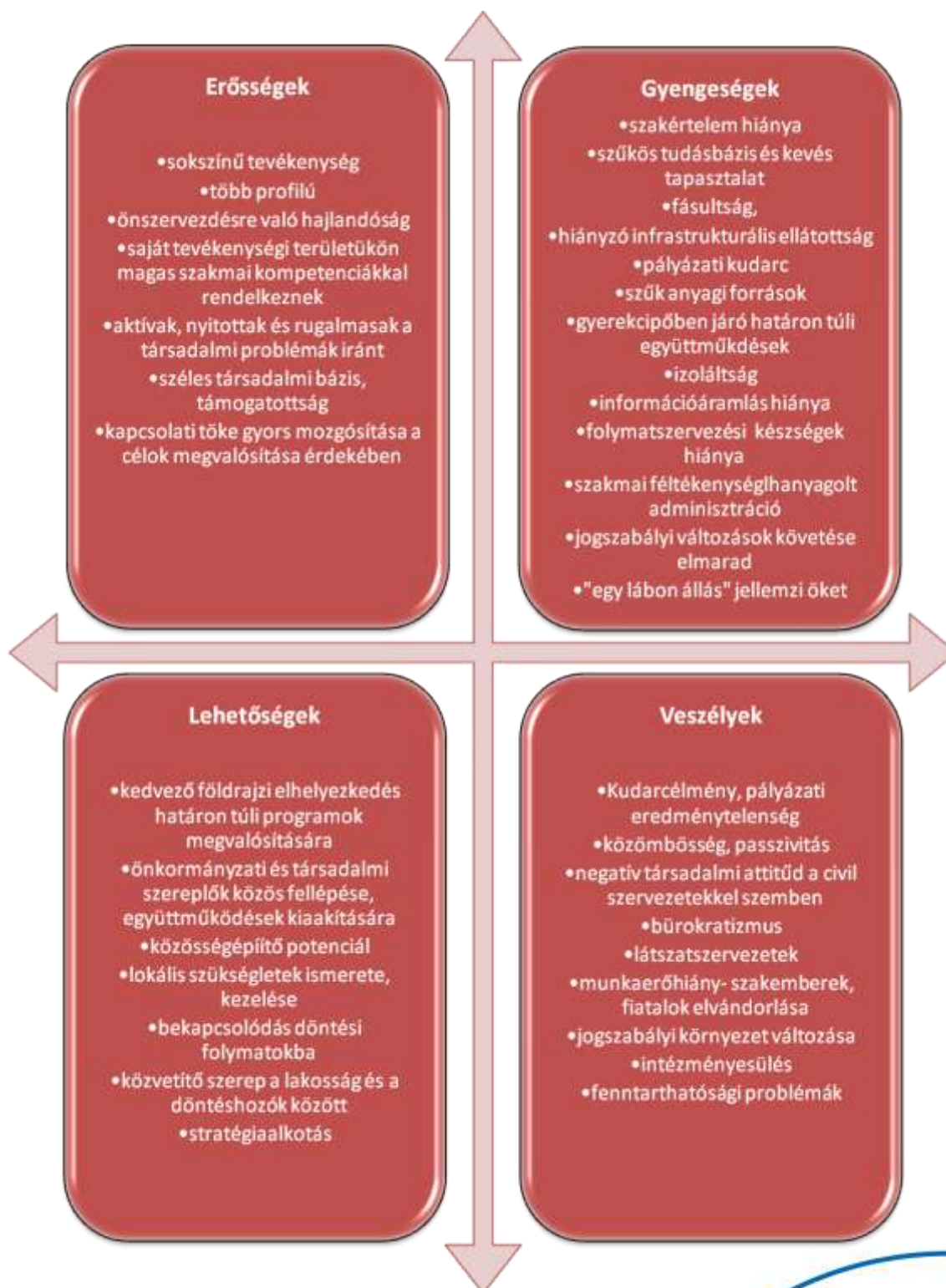
Nemcsak a szervezetek tagjai, hanem az őket segítő támogató infrastruktúra, szakmai háttér – pl. könyvelők – sem tudnak lépést tartani a folyamatosan változó körülményekkel.

A szektor előtt álló egyik legnagyobb feladat és stratégiai cél a fiatalok bevonása a civil munkába akár önkéntesként, akár civil szervezet tagjaként – tisztségviselőként, akár a szervezet munkavállalójaként

Összefoglalva: bármely másik szektor – gazdasági, jogi, - negatív gazdasági változása likviditási problémaként jelentkezik a civil és nonprofit szervezeteknél.

SWOT-ANALÍZIS

CIVIL STRATÉGIAI CÉLOK

Jogszályi háttér

A Megyei Civil Stratégia jogszályi háttérét az Országgyűlés által 2011. december 5. napján elfogadott, az egyesülési jogról és közhasznú jogállásról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Civil Törvény) biztosítja, mely hatályon kívül helyezte az alábbi törvényeket, rendeleteket:

- a) az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. tv.
- b) a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. tv.
- c) a Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi L. tv.
- d) a Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi L. tv. végrehajtásáról szóló 160/2003. (X. 7.) Korm. rendelet.

A Civil törvény hatálya, az **Új Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény** alapján létrehozott alapítványokra, egyesületekre, közhasznú szervezetekre, illetve az egyesülési jog alapján létrejött egyéb szervezetekre terjed ki.

A **Megyei Civil Stratégia** figyelembe veszi

- a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény rendelkezéseit.
- a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 13. §-át

„A területfejlesztési koncepciók és programok kidolgozásának része az állampolgárok, a tervezéssel érintett területen működő érdekképviselők, társadalmi szervezetek és vállalkozások tervezésbe való bevonását

részletező partnerségi terv.

(2) A partnerségi terv a tervezés folyamatában meghatározza

a) a bevonandó célcsoportot,

b) az egyes tervezési elemekhez és fázisokhoz kapcsolódó bevonás tervezett eszközeit és részvételi formáit, melynek lehetséges eszközei: kommunikációs kampány, kiállítások, helyi média, tájékoztató kiadványok, állampolgári vélemények gyűjtése, nyilvános fórumok, konferenciák, eseti bizottság, közvélemény-kutatás (szociológiai kutatás, fókuszcsoportos kutatás, munkacsoport megbeszélések, zsűrik),

c) a bevonás céljait.

(3) A partnerségi program a területfejlesztési programok végrehajtása során meghatározza az állampolgárok és a szakmai közösségek részvételének szabályait.”

A civil szervezetek működését és gazdálkodását szabályozó jogszabályok:

- A civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (Eljárási tv)
- A civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről szóló 350/2011. évi (XII. 30.) Korm. rendelet (Civil vhr.)
- A számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 224/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet
- A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény (Köt).
- A közpénzekből nyújtott támogatások áltáthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény (Knyt.)
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv)

6. § A helyi önkormányzat feladatai ellátása során:

a) támogatja a lakosság önszerveződő közösségeit, együttműködik e közösségekkel, biztosítja a helyi közügyekben való széles körű állampolgári részvételt”

- A sportról szóló 2004. évi I. törvény (Sport tv.)

A stratégia hatálya

Személyi hatály

Az együttműködés hatálya kiterjed

- a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei civil szervezetekre. Megyei civil szervezetnek tekinthető mindazon civil szervezet, melyet a megye Törvényszékeinek egyike nyilvántartásba vett és székhelye a megye területén van, továbbá
- olyan civil szervezet, melyet más Magyarországon működő törvényszék vett nyilvántartásba, de önálló jogi személyként szervezeti egysége a megyében fejti ki tevékenységét, vagy
- azon szervezet mely nem rendelkezik a megye közigazgatási területén székhellyel, vagy jogi személyiségű szervezeti egységgel, azonban programjai, szolgáltatásai a megyéhez kapcsolódnak, vagy a megye lakosait érintenek, illetve ezek számukra elérhetőek és ezt a civil szervezet képviselője nyilatkozattal igazolja.

Tárgyi hatály

Az együttműködésben foglaltak hatálya kiterjed a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Közgyűlésének döntéshozatalára, a megye települési önkormányzatainak tevékenységére, illetve ezekkel együttműködő civil szervezetekre, és azon civil szervezetekre, melyek a Megyei Önkormányzattal együttműködésre lépnek.

Időbeli hatály

Jelen dokumentum célja a hosszú távú együttműködés megteremtése a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat, a települési önkormányzatok és a megyei civil szervezetek között.

Az önkormányzatok a tapasztalatok levonása után készen állnak arra, hogy az egyes fejlesztésre szánt elemeket a civil szervezetek javaslatainak figyelembevételével felülvizsgálják, erre a feladatra jött létre a Megyei Közgyűlés mellett a Civil Konzultatív Bizottság.

A stratégia céljai

A Civil Stratégia céljainak meghatározásakor két célrendszert tartunk szem előtt.

Az egyik a vertikális célok rendszere, a másik a horizontális céloké.

Vertikális célok:

- a civil szervezetek kiszámíthatóbb működési feltételeinek megteremtése (infrastrukturális fejlesztés, kommunikációs fejlesztés, humán erőforrás fejlesztés, pénzügyi támogatások, képzések, érdekérvényesítő képességük növelése, Civil Információs Centrummal (CIC) történő szoros együttműködés, civil információs hálózat működtetése
- a civil szervezetek közötti együttműködés erősítése az információáramlás javításával (konferenciák, konzultációk, szakmai képzések szervezése, projektek és jó gyakorlatok bemutatása a rendelkezésre álló médiafelületen, a minél szélesebb körű nyilvánosság biztosítása)
- a civil szervezetek ismertségének, munkájuk megismertetésének javítása, vonzóvá tétele, a megye polgárainak aktív szerepvállalásának ösztönzése érdekében
- a szervezetek munkaerőpiacon történő részvételének erősítése: egyrészt munkáltatóként, másrészt pedig általuk a álláskeresőket támogatása a munkaerő-piacra való visszatérésben,
- konkrét munkahelyteremtő és a humán erőforrás kapacitások fejlesztését ösztönző, foglalkoztatást támogató pályázatok kiírása a civilek részére 2014 és 2020 között, kiemelten a TOP és az EFOP keretében
- a civil szervezetek alkalmassá tétele a társadalmi változásokból adódó és az önkormányzat által kötelezően és önkéntesen vállalt növekvő terheket jelentő feladatok feladatátvállalással történő közös elvégzésére

- a civil szervezetek számára a hálózatosodást erősítő szerv létrehozása a TOP keretében, olyan kiegészítő szolgáltatások biztosításával, mely segíti a kistérségi, megyei és ágazati szintű partnerségeket
- olyan lehetőségek kialakítása – például gazdaság élénkítő pályázatoknál-, melyek támogatják a civil szervezetek közösségépítő szerepét, bevonásukat
- a fiatalok szerepvállalásának erősítése, akár önkéntesként akár munkavállalóként
- önkéntes tevékenységeket támogató és önkéntes tevékenységeket népszerűsítő projektek lehetősége a hátrányos helyzetű térségekben
- vállalkozók és a civil szektor együttműködésének erősítése

Horizontális célok:

- sport- és szabadidős tevékenységek, lehetőségek fejlesztése
- kultúra, hagyományápolás
- megyei marketing tevékenység fejlesztése
- szociális és társadalmi felzárkózás, esélyegyenlőség javítása
- időskori ellátás fejlesztése
- turizmusfejlesztés
- nemzetközi kapcsolatok erősítése,
- határon átnyúló együttműködések támogatása, szélesítése
- állampolgári jogok
- oktatás, felnőttképzés
- polgárőr tevékenység
- nemzetiségi hagyományokkal kapcsolatos tevékenység
- egyházi közösség tevékenységhez kapcsolódó civil tevékenység

Fejlesztési irányok

A megyei civil szektor fejlesztési irányát a projekt keretében elkészült kutatási jelentés alapozza meg. A szükségletfelmérés során közel 400 szervezetet kerestünk meg online-kérdőívvel, továbbá a projekt keretében megtartott Civil Konzultatív Bizottságban folytatott társadalmi egyeztetések során is több mint száz véleményt, javaslatot hallgattunk meg és építettünk be stratégiánkba.

A kutatás keretében a megyében a területfejlesztés, a környezetvédelem, a természetvédelem területén tevékenykedő, a nők és férfiak esélyegyenlőségért küzdő, valamint a helyi közösség fejlődését elősegítő civil szervezeteket kívántuk elsősorban megszólítani.

A kutatás három nagy kérdéskör mentén haladva:

- 1. Általános áttekintés**
- 2. Civilek és a politika, valamint**
- 3. Pályázatok, együttműködések, fejlesztések**

vizsgálta a civil szervezetek szükségleteit, problémáit, feltárta erősségüket, lehetőségeiket, valamint azokat a kockázatokat, melyek működésüket veszélyeztetik

A kutatási eredmények ismeretében a konzultációs megbeszélések alkalmával a Civil Konzultatív Bizottság és a partnerségi háló tagjai, valamint a minden járásban megszervezett ismertető napon megjelent civil szervezeti szereplők bevonásával kerültek meghatározásra azok a tennivalók, melyek szükségesek a jelenlegi szintről történő elmozdításához.

A megye civil fejlesztési politikáját a megye területi sajátosságaihoz igazítva, megyei, járási és helyi szintre lebontva kell meghatározni az alábbi beavatkozási pontok mentén:

1. A civil szervezetek gazdálkodási és működési feltételeinek javítása

A kutatásból kiderült, hogy a megyében tevékenykedő, válaszadó szervezetek bevételszerkezetében a legfontosabb elemek a helyi önkormányzatok által nyújtott támogatások, a tagdíjbevétel mögött. A szervezetek harmadik legtöbbet említett bevételét az állami (központi költségvetési) támogatás jelenti.

A 2011- 2013 időszak az önkormányzatok és a közigazgatási szervek esetében jelentős változásokat hozott. Új jogszabályok születtek, változtak a közigazgatási feladat-és hatáskörök, létrejöttek a járások és hivatalaik.

Megújult a Megyei Önkormányzatok feladatköre is, a területfejlesztési döntéshozatal megyei szintre delegálásával szükségessé vált egy erős partneri viszonyrendszer kialakítása a helyi – térségi szereplőkkel és hálózatos gondolkodás megteremtésével. Ennek eszköze a Terület-és településfejlesztési Operatív Program (TOP).

A civil stratégia célkitűzései illeszkednek a TOP célkitűzéseivel.

A projekthez partnerként csatlakozott számos civil szervezet, önkormányzat és vállalkozás is, akikkel a civil stratégia egyeztetése során is kiemelten együttműködtünk.

A 2014-20-as Uniós költségvetési időszak új operatív programja, a TOP támogatást nyújthat többek között a civil szervezetek közösségépítő elképzeléseinek megvalósításához, szociális feladatok ellátáshoz.

Kiemelten fontos ezen szektor diverzifikálásra való hajlandóságának erősítése, hiszen bebizonyosodott, hogy a speciálisan egy területre koncentráló, alapvetően kiegészítő tevékenységet végző szervezetek (pl. iskolai alapítványok) gazdasági helyzete a fenntarthatóság szempontjait figyelembe véve instabil.

2. Szakmai ismeretek bővítése, a civil szervezetek fejlesztését segítő szolgáltatások körének bővítése

Ahhoz, hogy az előzőekben megfogalmazott „több lábon állás”, a hatékony forrásszervezés pozitívan befolyásolja a civilek működését, ismereteik bővítésére van szükség.

A jövőben ennek érdekében szervezett rendszeres tematikus képzések, pályázati tanácsadások, szakmai műhelyek, keretében nyílhat lehetőség, melyek kiemelten fontosak lehetnek.

Ezen tematikus tevékenységek az alábbi kompetenciák elsajátításában fontosak:

1. Stratégiai tervezés
2. Projektmenedzsment tréning
3. Pályázatírás- forrásteremtés
4. Kommunikáció, tárgyalástechnika
5. Változásmenedzsment, problémamegoldás

Az ismeretbővítésen túl fontos, hogy a tanácsadásért folyamodók közérthető, az egyszerű ember nyelvére lefordított magyarázatot kapjanak akár jogi, akár pénzügyi szakterületen. Sok esetben tapasztalható ugyanis, hogy a támogatások leírása számukra nehezen, vagy egyáltalán nem érthető.

Kiemelten fontos feladat, a kistelepüléseken működő civil szervezetek részvételi lehetőségének biztosítása a közösségi pályázati felhívásokon, hiszen közösségmegtartó és teremtő erejüket itt mutathatják meg leginkább.

Olyan projektötletek generálása és támogatása kell, legyen a cél, melyek túllépve egy adott településen térségeket tudnak megmozgatni.

Várt eredmények: a tervezett képzések hatására a résztvevők tájékozottabbak lesznek, olyan információk birtokába kerülnek, melyek növelik a versenyképességüket, javítják a szervezetek fenntarthatóságát.

Javulhat kommunikációjuk, növekedhet projekttervezési hatékonyságuk, partnerségi szerepük. A megvalósított innovatív programok révén nő a szervezetek ismertsége, a bizalom szintje tevékenységükkel kapcsolatban, a velük szemben tanúsított negatív társadalmi attitűd enyhül, partneri kapcsolatokat alakítanak ki egymással melyek lehetőségét az információs, tanácsadási, hálózatépítési konferenciákkal és képzésekkel, csapatépítő-megbeszélésekkel biztosítja.

A partnerségek kialakulása eredményeként olyan civil háló jön majd létre, mely elsősorban a területfejlesztés terén fejtheti ki hatását.

3. Közvetítő szerep a társadalom és a döntéshozók között, döntés előkészítésbe történő bevonásuk

A felmérésben megkérdezettek túlnyomó része (70 százalék) fontosnak tartja a civil szektor és az önkormányzati, kormányzati szektor intézményes párbeszédét. Ezt tükrözi az is, hogy a szervezetek nagy arányban tartanak fenn kapcsolatot mind a lakossággal, mind az önkormányzatokkal.

A szervezetek legnagyobb arányban (54 százalék) a helyi szintű együttműködést jelölték meg jól működő területnek, ennél valamivel kevesebben (24 százalék) a megyei szintet.

Térségi szinten mindössze a szervezetek 19 százaléka szerint jó az együttműködés, ágazati szinten pedig még ennél is kevesebb,

E beavatkozási pont kiemelten fontos célja a partnerségi kapcsolatok erősítése, valamint olyan inkubátor jellegű intézmény és módszerek kidolgozása, melyek az említett célkitűzést hivatottak szolgálni.

A Szabolcs – Szatmár – Bereg Megyei Közgyűlés a pályázat keretében, összhangban a 47/2013.(VI.27) számú önkormányzati határozatával, létrehozta a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Civil Konzultatív Bizottságot, melynek alakuló ülése 2014. augusztus 5-én megtörtént.

Ez a projektelem a döntéshozatal folyamatában való részvételt hivatott biztosítani. A Megyei Közgyűlést segítő civil konzultatív bizottság létrehozásával célunk, a megyei önkormányzati munkában a társadalmi párbeszéd, a társadalmi szereplők véleményének intézményesült megjelenése és ennek intézmény- és feltételrendszerének kialakítása, a bizottsági munkában civil szószólói rendszer kialakítása.

A konzultatív testület létrehozásának alapelvei:

- minden eljárás - térség reprezentatív módon képviselve legyen
- az ágazati civil szereplők megfelelő reprezentációjának megteremtése
- közvetlen kapcsolat a Megyei Önkormányzat és a Közgyűlés felé, a javaslatok önkormányzati munkába való becsatornázásának lehetősége

A Megyei Önkormányzat támogatásáról biztosítja az olyan érdekegyeztető fórumok, konzultációk működését, melyeknek keretében a helyi civil szervezetek képviselői közvetítik a civil társadalom igényeit a döntéshozók felé, megoldási alternatívát, javaslatokat dolgoznak ki, és hatékonyan közreműködnek a feladatok megoldásában.

A konzultációk során teret kapnak az állampolgárok, a civil szervezetek képviselői arra, hogy aktívan részt vegyenek a helyi lakosság jövőjét illetően, továbbá segítsék a döntéshozók munkáját.

Konzultáció folyamata

4. A civil szervezetek és önkormányzatok, valamint a kormányzat együttműködésének kialakítása

A kutatási jelentés vonatkozó fejezete alapján a megkérdezettek közel háromnegyede fontosnak tartja a civil szektor és az önkormányzati, kormányzati szektor intézményes párbeszédét, amely a kapott válaszok alapján valamilyen szinten működik is. Ez az együttműködés azonban túlnyomórészt helyi szintű kapcsolatot jelent, a megyei és térségi szintű kapcsolatokon kell javítani, az alábbi területeken:

- pályázati együttműködések (partnerségi munkacsoport létrehozása)
- információhoz való hozzájutás (kompetens civil tanácsadók járási szinten)
- terület-és településfejlesztés

A Megyei Önkormányzat, valamint a települési önkormányzatok egyes közfeladatok ellátására megállapodást köthetnek a feladat ellátásában kompetens, megfelelő tapasztalatokkal és referenciával rendelkező civil szervezetekkel.

Az állami és önkormányzati fenntartók esetében továbbra is nyitottak - megfelelő garanciák esetén, hogy közfeladatot civil vagy egyházi szervezet lásson el. Természetesen ennek csak ott és akkor van jogosultsága, ahol erre kapacitással az adott önkormányzat nem rendelkezik, illetve ha a civil szervezet által nyújtott szolgáltatás az ellátottak számára magasabb színvonalú.

Az együttműködések vonatkozhatnak egy konkrét ügyre, programra, rendezvényre, de kiterjedhetnek több évre szóló szerződéses kapcsolatokra is.

Olyan civil intézményrendszer kialakítása válhat valóra, mely a kultúra és hagyományápolás területén kiemelkedő tevékenységet nyújtó szervezetek és a Megyei Önkormányzat között létrejövő együttműködést szorgalmazva hozzájárul a megyei kulturális kínálat növeléséhez és élenjár a megyei imázs fejlesztésében.

A megyei önkormányzat viszont a jövőben a civil szektorral való együttműködés fókuszába a terület-és közösségfejlesztési, település életének minőségét javító, munkahelyteremtő programokban való együttműködést kívánja állítani.

5. Civil szervezetek kapcsolata a vállalkozásokkal, a gazdasági szektorral

A kutatási eredmények azt igazolták vissza, hogy a válaszadók közel 1/3-ának van valamilyen kapcsolata a gazdasági szektor szereplőivel, melyből egyértelműen következik,

hogy a jövőben egy esetleges megyei szintű civil szolgáltató központnak nagyobb szerepet kell szánni a vállalkozók és a civilek közötti kapcsolat erősítésére, kialakítására, mely együttműködés mindkét fél számára egyaránt hasznos lehet.

A társadalmi felelősségvállalás területén a for-profit **vállalkozások** széleskörű tevékenységet folytathatnak azáltal, hogy a **környezetükben megvalósított szerepvállalás közvetlenül a vállalkozás presztízsének, megítélésének javításához járul hozzá.**

A társadalmi felelősségvállalás sokféle területen, pl. szociális, kulturális, környezetvédelmi, és sokféle formában – adományozással (pénz-és természetbeni juttatások formájában), közösségi programok elindításával, támogatásával - valósulhat meg.

Fontos kiemelni: ma a megyében a civil szervezetek leginkább is kis-és közepes magyar vállalkozásokkal, vagy az egyéni mezőgazdasági vállalkozásokkal vannak kapcsolatban. Akár a magyar, akár a nemzetközi tulajdonban lévő multinacionális vállalatok kevésbé nyitottak a civil szervezetek irányába, és ha esetleg a létezik is ilyen kapcsolat, az leginkább nagyvárosi szinten valósul meg, ezen a jövőben fontos lenne változtatni és a nagyvállalatok társadalmi szerepvállalási projektjeiben erősíteni az együttműködést a megyebeli civil szervezetekkel.

6. Civil szervezetek közötti együttműködések kialakítása

A szükségletfelmérésben a civil szervezetek között kialakult legerősebb bizalmi viszonyként a civilek és az egyház kapcsolatát állapították meg. Ez annak köszönhető, hogy a legszorosabb kapcsolatot egymással ápolják, egymás problémáit ismerik a legjobban, szemben az önkormányzati és kormányzati szférával. Az utóbbi években a vallási, egyházi szervezetek felé is nyitottak, mely a jótékonyági, adománygyűjtési akciók eredménye.

Megoldandó feladat: mind a civil-civil, mind a civil-önkormányzati kapcsolatok esetében erősíteni a civilekkel szemben tanúsított bizalmat.

A Megyei Önkormányzat továbbra is segítséget nyújt a civil szervezeteknek, hogy tapasztalatcsere, valamint szakmai ismeretük bővítése céljából tartsanak kapcsolatot a hazai és a határon túli testvérvárosok hasonló profilú szervezeteivel.

7. Nagyobb nyilvánosság biztosítása a civil szervezetek tevékenységének bemutatásához

Az információáramlásról elmondható, hogy igen széles a paletta, ahonnan a civilek értesülhetnek az őket érintő hírekről, aktualitásokról: elektronikus hírlevelek, e-mailes megkeresések, médiahirdetések, helyi lapok, információs napok, honlapok.

Épp ezért fontosnak tartjuk, hogy a jövőben működtetni kell egy olyan információs portált, ahol mindez egy helyen, közérthetően megtalálható

A nyomtatott és elektronikus tájékoztatás mellett a megyei önkormányzat és a települési önkormányzatok is egyaránt támogatják civil szervezetekkel közös rendezvények szervezését, lehetőséget biztosítanak tevékenységeik népszerűsítésére, szervezetük bemutatkozására.

Civil szakmai és „legjobb gyakorlatok” bemutatását szolgáló konferenciák keretében egyaránt részt vesznek az önkormányzatok, a Civil Információs Centrum és a megyében tevékenykedő civil és nonprofit szervezetek.

A projekt eredményeként készült egy honlap is, mely a fenti célokat szolgálja a nyilvánosság tekintetében: www.szszbcivil.hu

Fontosnak tartjuk azonban megjegyezni, hogy a civil szektor, az önkormányzati szektor és a média közötti együttműködés még gyerekcipőben jár, a médiába vetett bizalom mértéke a kutatási jelentés alapján is alacsony, a bizalmi szint növelése mind a civilek, mind a társadalom közös érdeke és közös projektek, együttműködések ezt elősegíthetik.

Fejlesztési források

A kutatási jelentésből választ kaptunk arra a kérdésre is, hogy milyen bevételi forrásokból gazdálkodnak a civil szervezetek.

A legmeghatározóbb bevételi forrást a tagdíjakból befolyt összeg képezi. A válaszadók 54 %-a rendelkezik ezzel a „jövedelemmel”, de vannak szervezetek, amelyek kizárólag erre a forrásra támaszkodhatnak.

További anyagi forrást jelent az önkormányzati, központi állami (pl. NEA), belföldi magán támogatás, valamint a gazdálkodási tevékenységből származó bevétel.

A megkérdezettek válaszai alapján elmondható, hogy a pályázatokon induló szervezetek 80 százaléka - a benyújtott kérelmekre vonatkozóan - pozitív elbírálásban részesült. A teljes vizsgált minta alapján az összes civil 62 százaléka nyert pályázaton, amely magas ilyen jellegű elégedettségi küszöbhez vezet.

A szép számú nyertes mellett azonban az is kiderült, hogy a szakmai programok a pályázati eredményektől függetlenül a civilek állhatatossága, önzetlensége eredményeként megvalósultak és legkevésbé a programok megvalósításához van szükség anyagi támogatásra. Sokkal fontosabb a szakmai programok támogatásával az infrastrukturális és humánerőforrás jellegű fejlesztések támogatása.

A kutatási felmérés és a személyes találkozók szerzett információk is alátámasztják, hogy a felsorolt bevételi forrásokhoz való hozzájárulás nagymértékben függ a gazdaság aktuális helyzetétől. Épp ezért fontos, hogy a civil szervezetek ismerjenek meg egyéb, a működésükhöz, elképzeléseik megvalósításához bevételt biztosító forráslehetőségeket. Kérjenek tanácsot, segítséget ezen források lehívásához.

Forrásszervezés során több támogatási lehetőség közül választhatnak: hazai, nemzetközi, Európai Unió, közvetlen brüsszeli források.

Melyek lehetnek ezek a források, melyek elérhetőek valamennyi, bíróságon nyilvántartásba vett szervezet számára?

Hazai támogatások

NEMZETI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ALAP (NEA)

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye számára kiemelkedően fontos a megye közösségeinek fejlesztése érdekében, hogy a civil szektor ki tudja használni mindazokat a hazai, Európai Unió és nemzetközi pályázati lehetőségeket amelyek ezen közösségi célok megvalósítására alkalmasak. Segítségükkel lefedhetőek azok a közösségi célok, melyeket a megyei civil szektor meghatározott.

Most a következő feladat ezen célokhoz a megfelelő ablakok megtalálása. Fontosnak tartjuk, hogy a következő években is ellátásra kerüljön az a civil pályázati tanácsadói feladat, amely már az elmúlt években a Civil Információs Centrumok létrejöttével megvalósult. Fontos, hogy a jövőben ezek a szervezetek ne csak a hazai, hanem az Európai Unió és a közvetlen brüsszeli pályázatok esetében is tudja segíteni pályázati tanácsadással.

A Nemzeti Együttműködési Alap működési és szakmai pályázatai a leginkább ismertek a civilek számára – derült ki a kutatási jelentésből.

2012 tavaszán, a Civil törvény hatályba lépését követően átalakult a pályázati rendszer: a korábbi Nemzeti Civil Alapot a Nemzeti Együttműködési Alap váltotta, ezzel párhuzamosan a kollégiumok is átalakultak. Az Alap jogszabályi háttérét a 5/2012. (II. 16.) KIM rendelet biztosítja.

A Nemzeti Együttműködési Alap célja a magyarországi civil társadalom valamennyi szegmensét lefedő – elsősorban a Kárpát-medencében végzett, de az európai integrációt is támogató - tevékenységének segítése, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának erősítése.

Az egyesületek, alapítványok, szövetségek tevékenységük alapján öt kollégium működési és szakmai pályázatai közül választhatnak:

1. Közösségi Környezet Kollégium

Cél: Kulturális tevékenység, közművelődés, tudomány és kutatás, hagyományápolás, audio- és telekommunikáció, informatika, elektronikus hírközlés, szak- és felnőttképzés, ismeretterjesztés, társadalmi párbeszéd, fogyasztóvédelem, a település és közösségfejlesztés területén működő civil szervezetek szakmai programjának támogatása.

2. Mobilitás és Alkalmazkodás Kollégium

Cél: Az élet és vagyonbiztonság, a közbiztonság, polgári védelem, önkéntes tűzoltás, mentés és katasztrófa elhárítás, közrend és közlekedésbiztonság védelme, szabadidő, hobbi és sport, a nők és férfiak esélyegyenlőségének védelme területén működő civil szervezetek szakmai programjának támogatása.

3. Nemzeti Összetartozás Kollégium

Cél: A Kárpát-medencei együttműködés, mint a határon túli magyarsággal kapcsolatos nemzetközi tevékenység és az európai integráció elősegítése, továbbá a Magyarországon élő nemzetiségek, valamint az emberi és állampolgári jogok védelme, vallási tevékenység területén működő civil szervezetek szakmai programjának támogatása

4. Társadalmi Felelősségvállalás Kollégium

Cél: Nonprofit szervezeteknek, ernyőszervezeteknek nyújtott szolgáltatások, szakmai és érdekképviselés, szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, rehabilitációs foglalkoztatás, hátrányos helyzetű rétegek segítése területén működő civil szervezetek szakmai programjának támogatása.

5. Új Nemzedékek Jövőjéért Kollégium

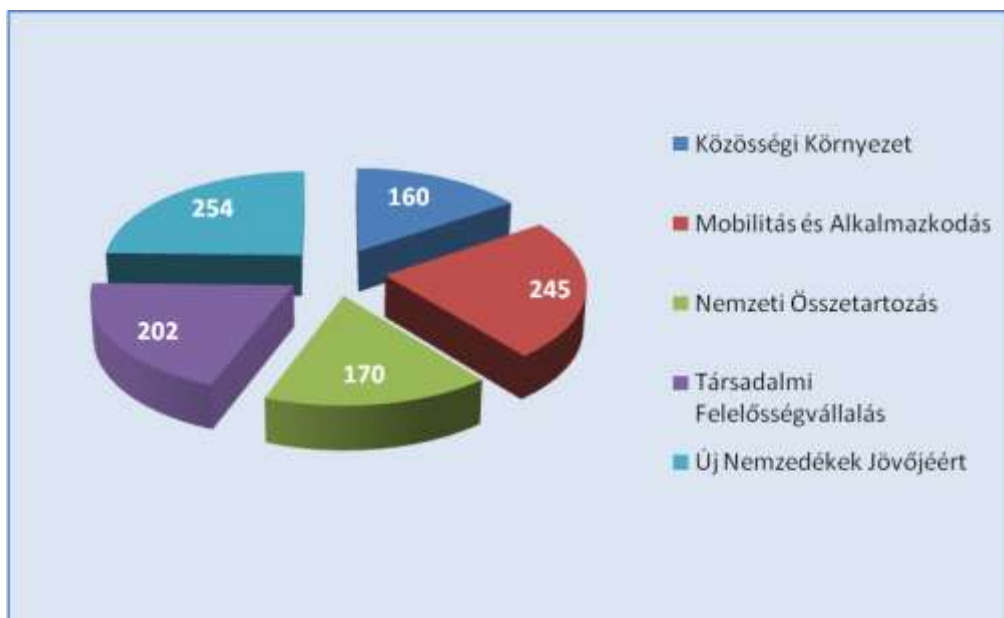
Cél: a nevelés és oktatás, képességfejlesztés, gyermek és ifjúsági érdekképviselés, gyermek- és ifjúságvédelem, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító, egészségügyi rehabilitációs tevékenység, kábítószer-megelőzés, természet- és környezetvédelem területén működő civil szervezetek szakmai programjának támogatása.

A működési és szakmai támogatások mellett további forrás, pl. az SZJA 1%-ban részesült szervezetek számára meghirdetett kiegészítő normatív támogatás is bevétel kiegészítést jelenthet.

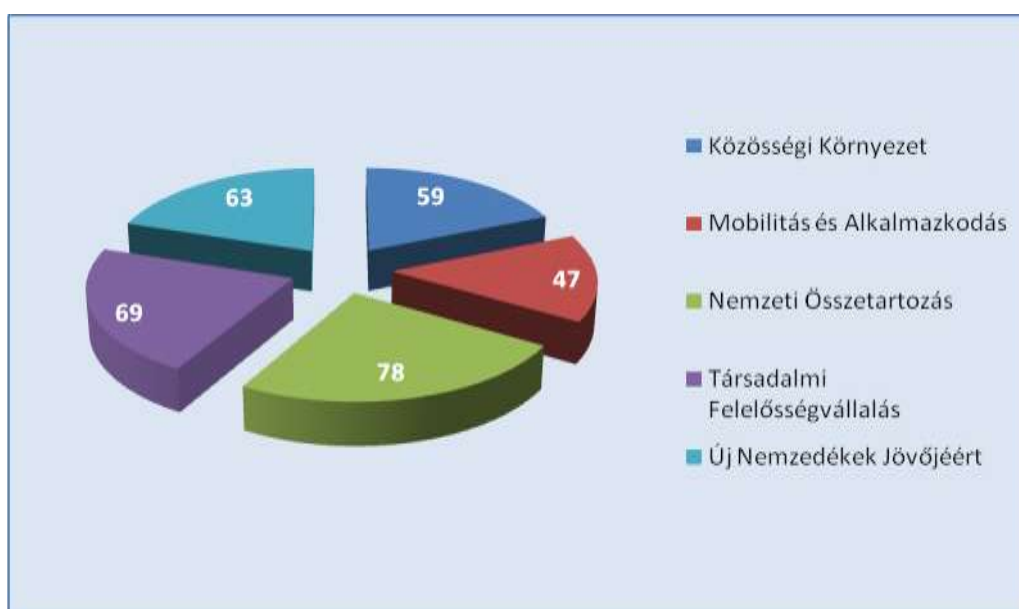
A civil szervezetek infrastruktúra támogatása új elemként jelent meg a támogatási lehetőségek között.

Célja a hiányos infrastrukturális ellátottság (irodahelyiség, irodatechnikai eszközök) problémáival küzdő civil társadalom erősítése, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának segítése, a befogadó szervezetek – pl. KLIK, állami fenntartású sportlétesítmény, önkormányzati fenntartású nyilvános könyvtár, közművelődési intézmény, megyei kormányhivatal, IKSZT – erőforrásainak igénybevétele révén.

**2014-ben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében
a NEA szakmai pályázatán nyertes szervezetek száma kollégiumonként**

**2014-ben az észak-alföldi régióban,
a NEA működési pályázatán nyertes szervezet száma kollégiumonként**

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP (NKA)

A Nemzeti Kulturális Alap az elmúlt húsz évben a hazai és határon túli magyar kulturális élet finanszírozásának legmeghatározóbb intézménye lett.

A Magyar Országgyűlés a nemzeti és egyetemes értékek létrehozásának, megőrzésének, valamint terjesztésének támogatása érdekében hozta létre az elkülönített állami pénzalapot, amelynek fő bevételi forrása jelenleg az ötös lottó szerencsejáték játékadójának 90 százaléka. A rendelkezésre álló pénzforrásokat döntő hányadában társadalmasított kollégiumi rendszer működtetésével pályáztatja és juttatja el az arra érdemesített programok megvalósítóihoz.

A Nemzeti Kulturális Alap fő célkitűzései közé tartozik a források stabilizálása, illetve új bevételek bevonása a pályáztatásra fordítható keretösszeg bővítéséért. Ennek érdekében az Alap az elmúlt években számos együttműködési megállapodást kötött kormányzati és civil szervezetekkel egyaránt, szakmai kollégiumai pedig átfogó támogatási programokat hirdettek meg az állami szerepvállalás erősítése érdekében a kultúra területén.

Állandó szakmai kollégiumok:

- Építőművészet és Örökségvédelem Kollégiuma
- Folyóirat-kiadás Kollégiuma
- Könyvkiadás Kollégiuma
- Közgyűjtemények Kollégiuma
- Közművelődés és Népművészet Kollégiuma
- Kulturális Fesztiválok Kollégiuma
- Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégiuma
- Színház- és Táncművészet Kollégiuma
- Vizuális Művészetek Kollégiuma
- Zenei Kollégium

Bethlen Gábor Alap (BGA)

A Bethlen Gábor Alap elkülönített állami pénzalap, amelynek célja a Magyar Kormány nemzetpolitikai stratégiájához kapcsolódó célok megvalósításának támogatása.

Az Alap – illeszkedve a Nemzetpolitikai Stratégiához - kiemelt feladata a határon túli magyarság boldogulásának, anyagi, szellemi gyarapodásának elősegítése és kultúrájának megőrzése érdekében támogatások nyújtása, az anyaországgal partnerség kialakítása, ápolása, együttműködések fenntartása, mely feladatok megvalósítására energiát és anyagi forrást áldoz.

Az Alap pályázataira jelentkezhetnek természetes és jogi személyek, önkormányzatok, intézmények, egyházak és civil szervezetek. Az Alaphoz magyarországi bejegyzésű, de határon átvélő tevékenységeket végző szervezet is pályázhat.

Külügyminisztériumi támogatások

A civil társadalom meghatározó szereplője a hazai nemzetközi fejlesztési együttműködési (NEFE) politika végrehajtásának. A civil szervezetek tevékenysége olyan konkrét fejlesztési projektek megvalósítására terjed ki, amely a NEFE tevékenység népszerűsítéséhez, társadalmi beágyazásához, szakszerű civil végrehajtó partnerek erősítéséhez kapcsolódik.

A NEFE a Külügyminisztérium irányításával működik, lehetőséget nyújt a hazai civil szervezetek számára az interregionális és határokon átívelő együttműködés megvalósítására a résztvevő szervezeteken keresztül.

„Új Alaptörvényünk részletesen kifejti a felelősségvállalás mibenlétét: Magyarország elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal. Tekintve, hogy ennek az alkotmányos kötelezettségnek a teljesítése külpolitikánk szinte összes szakterületén feladatokkal jár, külpolitikánk és a külhoni magyarsággal kapcsolatos politikánk szétválaszthatatlanul összefügg egymással: a magyar külpolitika nemcsak Magyarország, hanem egyszersmind a magyar nemzet külpolitikája is. Az együttműködés megkülönböztetett jelentőségű területe az oktatás és a kultúra, de a magyarok egymás közti, határon átívelő kapcsolatai a mindennapi élet szinte összes területére kiterjednek. Célunk e társadalmi kapcsolatok szabad gyakorlásának elősegítése.” *(Magyar külpolitika az uniós elnökség után)*

Megyénk kedvező területi elhelyezkedése, három ország határának közelsége, a megyében tevékenykedő intézmények felkészültsége, kellő alapot nyújt a sikeres együttműködésekhez.

Hazánk helyzetéből adódóan külpolitikánk jelenleg három törekvést tekint különösen fontosnak, ezek közül az első a térségpolitika:

- térségünkhöz kötődő (a közép- és délkelet-európai térség többi államával közös vagy velük kapcsolatos) érdekeink érvényesítése, beleértve a külhoni magyarság érdekvédelmének elősegítését.

A fejlesztési együttműködések tekintetében kiemelt szektorok:

- **intézményfejlesztés** (demokratikus, jogállami berendezkedés megszilárdítása, átalakulási és nemzetközi integrációs tapasztalatok átadása, jó kormányzás, állami, önkormányzati és ágazati intézményfejlesztés, kapacitásépítés, civil szervezetek erősítése);
- **zöldkultúra, zöldgazdaság, környezet- és klímavédelem** (vidék- és városfejlesztés, élelmezésbiztonság, fenntartható mezőgazdasági termelőkapacitások fejlesztése, fenntartható vízgazdálkodás, szanitáció, klímaváltozás negatív hatásaival szembeni védekezés);
- **humán erőforrások és kapacitások fejlesztése** (oktatás, egészségügy, kultúra, esélyegyenlőség, kisebbségek és sérülékeny csoportok védelme, szociális intézményfejlesztés, tudományos ismeretek és kapcsolatok).

A fejlesztési együttműködések kedvezményezett országai: Afganisztán, Bosznia-Hercegovina, Koszovó, Moldova, Mongólia, Palesztin Hatóság, Szerbia, Ukrajna, Vietnam, Etiópia, Kenya, Uganda, Mianmar

A nemzetközi fejlesztéssel foglalkozó civil szervezetek európai ernyőszervezete (CONCORD), és az Európai Parlament kezdeményezésére, illetve Barroso Bizottsági Elnök támogatásával az Európai Bizottság Fejlesztési Főigazgatósága (EuropeAid) 2013-ban tett javaslatot arra, hogy az Európai

Parlament és a Tanács nyilvánítsa 2015-öt **Fejlesztés Európai Évének** (European Year for Development, EYD2015).

A két intézmény elfogadta a javaslatot, amelyről közös határozatot hoztak. A jogszabály 2014. május 29-én lépett hatályba.

A tematikus év alapvető célja, hogy növelje a NEFE-szakpolitikára, illetve az EU-ra és tagállamaira irányuló politikai figyelmet, társadalmi támogatottságot és általános tájékozottságot. Az EYD időzítését az is indokoltá teszi, hogy 2015 az utolsó év a Millenniumi Fejlesztési Célok elérésére

Az EYD2015 révén az Unió történetében első alkalommal nem valamely belső uniós szakpolitika szerepel majd az Európai Év fókuszában, és egyben arra is lehetőség nyílik, hogy a nemzetközi fejlesztés ne csupán, mint önálló szakpolitika kerüljön bemutatásra, hanem külkapcsolatokba való beágyazottsága és külpolitikai vonatkozásai is kellő hangsúlyt kapjanak.

<http://nefe.kormany.hu>

Nemzetközi Támogatások

Visegrádi Alap

A Nemzetközi Visegrádi Alap (IVF) az 1991 óta létező visegrádi együttműködés (V4-ek) egyetlen intézményesített nemzetközi szervezete, mely jelentős lehetőségeket tartogat nemcsak az alap országainak, hanem mindenkinek, aki szem előtt tartja a V4-ek célkitűzéseit.

Alapító okiratának aláírására 2000. június 9-én került sor Pozsonyban.

Fő célja a tagországok – Magyarország, Szlovákia, Csehország, Lengyelország - civil kezdeményezéseinek, projektjeinek, regionális együttműködéseknek a támogatása.

Az alap támogatásaira pályázhatnak NGO-k (nem kormányzati szervek), oktatási, kulturális és kutató intézetek, önkormányzatok, magánszemélyek, magánvállalkozások.

Legfontosabb eszköze az Alap által kidolgozott pályázatok és ösztöndíjak rendszere, amely elérhető minden, a négy ország bármelyikének állampolgárságával rendelkező személy, vagy az ezen országok bármelyikében bejegyzett civil szervezet előtt.

Három pályázati típust hoztak létre:

1. *Visegrádi Stratégiai Program*

- Hosszú távú, minimum 3 évet felölelő projektek
- pályázható kategória éves prioritást követ
- minimum 2 tagországot érint
- támogatási intenzitása maximum 50 %-os

2. *Általános (Standard) Pályázat által támogatható tevékenységek*

- kulturális együttműködések (pl. film-és színházi fesztiválok)
- K+F projektek (műhelymunkák, , konferenciák),
- oktatás (műhelymunkák)
- diákcsere (táborok),
- határon átnyúló és határ menti régiós együttműködés,
- turizmusfejlesztés
- projekt hossza maximum 12 hónap
- támogatási intenzitás maximum 50 %-os
- igényelhető támogatás minimum 4000 €

3. *Kis Projekt*

- kulturális együttműködések (pl. film-és színházi fesztiválok)
- K+F projektek (műhelymunkák, , konferenciák),
- oktatás (műhelymunkák)
- diákcsere (táborok),
- határon átnyúló és határ menti régiós együttműködés,

- turizmusfejlesztés
- projekt hossza maximum 6 hónap
- támogatási intenzitás maximum 50 %-os
- igényelhető támogatás maximum 4000 €

A projektek témájára vonatkozóan nincs tartalmi megkötés, de magában kell hordoznia a térség jellegzetességeit.

Határokon átnyúló együttműködések esetében lehetőség van 2 illetve 3 országos projektek megvalósítására.

„Kétországos” projektek esetén 2 Visegrádi tagország részvételével történik, „háromországos” projektek vonatkozásában 2 tagország és egy, a „Visegrádi Ország”-gal határos ország – német, osztrák, ukrán – bevonása lehetséges.

Megyénk határ menti kapcsolatrendszere arra predesztinál minket, hogy éljünk a Visegrádi Alap által nyújtott fejlesztési lehetőségekkel, hisz számos projekt valósult már meg a szomszédos Kassa megyével és a szomszédos területű Kárpátalja is határos velünk.

Európai Unió források

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)

A következő 7 évben, az átalakult pályázati struktúrának köszönhetően megnő a megyei önkormányzatok - így Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Önkormányzata – szerepe az Unió források hatékony felhasználása, elosztása területén. A támogatáspolitikai szempontjából különösen fontos a források célirányos odaítélése, a források felhasználása szempontjából pedig a hatékonyság növelése vált hangsúlyossá.

A TOP-ban a decentralizált programok tervezése a 1298/2014.(V.5.) Korm. határozat alapján **három területi szinten** – megyei, megyei jogú városi, járási szinten - valósul meg, melyek közül az 1. és a 3. szint, mely a civilek számára releváns.

I. megyei szintű programok prioritásai:

1. *Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében*
 - 1.1. Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati gazdaságfejlesztési akciók
 - 1.2. Foglalkoztatás-barát fejlesztések elsősorban a kis- és középvállalkozásoknál
 - 1.3. A munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés
6. *Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés*
 - 6.1. A helyi foglalkoztatási szint javítása megyei és helyi foglalkoztatási paktumok támogatásával
 - 6.2. A térségi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó kiegészítő ESZA tevékenységek

II. megyei jogú városi

III. járási szintű

1. Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében

- 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével

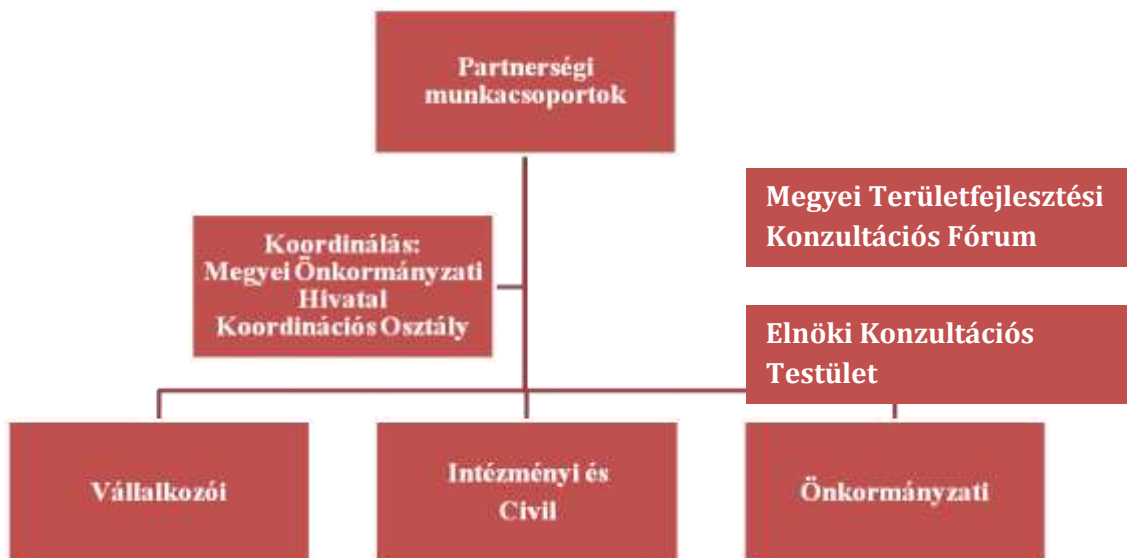
6. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés

- 6.3. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok **(csak városi jogállású települések)**
- 6.4. A helyi identitás és kohézió erősítése

A Megyei Önkormányzat feladata:

- a területi szintek tervezési feladatainak összehangolása, koordinálása
- megyei szintű programmal összefüggő tervezési feladatokat ellátása
- várostérségek és a megyei jogú városok térségének fejlesztésével összefüggő tervezési feladatok ellátása az érintett települési önkormányzatok bevonásával.

A civil stratégiát alakító intézményrendszer

A megyei szintű területfejlesztést alapvetően 3 tényező határozza meg:

- a megyei helyzet,
- a Nemzeti Stratégia, valamint
- az Európai Unió tematikus céljai.

Az operatív programok uniós keretéből a Terület-és Településfejlesztési Operatív Program 16,3 % mértékben gazdálkodhat az elkövetkező 7 évben.

Prioritásai:

1. Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében
2. Befektetők és lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása
3. Alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés, kiemelten a városi területeken
4. Társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése

5. Községi szinten irányított várostérségi helyi fejlesztések (CLLD típusú fejlesztések)
6. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, társadalmi befogadás és foglalkoztatás ösztönzés.

Itt a legfontosabbnak tartjuk, hogy a TOP keretében megvalósuló civil fejlesztések kiemelten érzékenyek legyenek a munkahelyteremtésre, hiszen a megye számára ez a legkiemelkedőbb prioritású, ezt a felmérések is kimutatták. A civil szervezetek kapacitásának megerősítése szempontjából is elsődleges az adott szervezetek humán erőforrás bázisának megerősítése.

Megyei célrendszer 2014-2020

Emberi Erőforrás Operatív Program

Az EFOP stratégiai célja, hogy elősegítse a társadalmi befogadást, befektessen az oktatásba, ezáltal növelje a foglalkoztatást, valamint ösztönözze a technológiai fejlődést és az innovációt. Prioritásai:

Az EFOP-hoz kapcsolódóan a következőket tartjuk a legfontosabbaknak:
valamennyi prioritás illeszkedik a megyei szintű társadalmasítás során kimutatott szükségletekhez, amelyekhez komoly projekttel tud csatlakozni a megye.

Különösen jelentősek a megyei civil szektor szerepvállalásai a:

- közösségépítés,
- hátrányos megkülönböztetés előítéletek elleni küzdelem,
- fiatalok és idősek támogatása,
- hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatóságának fejlesztése, foglalkoztatási rehabilitáció,
- civil szervezetek és önkormányzatok határon átnyúló kapcsolatainak erősítése terén.

1. Infrastrukturális beruházások a társadalmi befogadás területén.

- gyermekszegénység csökkentése,
- mélyszegénységben élők felzárkóztatása,
- szegregált élethelyzetek feloldása,
- társadalmi aktivitás fokozása.

A TOP 6.4. A helyi identitás és kohézió erősítése prioritással összhangban, azt kiegészítve az intézkedés célja a civil szervezetek támogató szerepének erősítése, az együttműködésre, önkéntességre és a karitatív tevékenységre való hajlandóság növelése helyi szinten.

2. Befogadó társadalom.

- közösségépítés,
- hátrányos megkülönböztetés előítéletek elleni küzdelem,
- fiatalok és idősek támogatása,
- hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatóságának fejlesztése,
- foglalkoztatási rehabilitáció.

3. Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében.

- az egészségügyi human erőforrás hiányának enyhítése és motivációjának fokozása,
- a lakosság egészségtudatosságának növelésével az egészség megőrzése,
- az ellátórendszer eredményességének és hatékonyságának fokozása, továbbá az egészségügyi intézmények struktúraváltásának elősegítése

4. Gyarapodó tudástőke.

- felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelése,
- utánpótlás mennyiségi és minőségi megerősítése a humán intézményekben dolgozók körében és a kutatás-fejlesztésben,
- civil szervezetek támogatása.

5. Jó Állam.

- civil szervezetek támogatása,
- közigazgatás hatékonyságának fokozása,
- igazságügy korszerűsítése,
- közigazgatási szolgáltatások fejlesztése,
- hatósági eljárások racionalizálása.

6. Helyi stratégiák végrehajtása, társadalmi innováció és transznacionális együttműködés.

- területi leszakadási folyamatok megállítása,
- civil szervezetek és önkormányzatok határon átnyúló kapcsolatainak erősítése,
- közösségfejlesztő szervezetek együttműködésének támogatása.

Kedvezményezettek lehetnek:

- civil szervezetek,
- egyházak,
- egyházi szervezetek,
- nemzetiségi önkormányzatok,
- önkormányzatok és intézményeik,
- felsőoktatási intézménye, szociális szövetkezetek,
- közfinanszírozott egészségügyi szolgáltatók,
- központi költségvetési szerv,
- nemzetiségi önkormányzatok,
- költségvetési szervek,
- nem állami szereplők.

Közvetlen brüsszeli források

A közvetlen brüsszeli benyújtású pályázatok a támogatási lehetőségek azon típusát képviselik, melyek szinte kihasználatlanok. Épp ezért megyei és kormányzati szinten is törekvés a nagyobb részvétel ösztönzése.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye ebben a tekintetben a három határ menti jelleg és a határon átvívelő közösségi kapcsolatok nagy száma miatt is komoly potenciállal rendelkezik, melyeket kiemelten fontosnak tartunk kihasználni.

Európa a Polgárokért

Az Európai Unió számára rendkívül fontos, hogy polgárai aktívan részt vegyenek az Unió aktuális ügyeiben.

Általános célok:

- Segíteni a polgárokat az Európai Unió, a közös történelem és a sokszínűség jobb megértésében
- Elősegíteni az európai polgárság fogalmának jobb megértését, valamint a polgári és demokratikus részvétel feltételeit
-

Konkrét célok, melyeket nemzetközi szinten, az európai dimenziót erősítve kell megvalósítani

- a megemlékezés, a közös történelem és az európai értékek fontosságának tudatosítása hozzájárul a béke fenntartásához, az uniós polgárok jólétének erősítéséhez az eszmecserék, a közös gondolkodás és a hálózatok fejlesztése révén

- a polgárok uniós szintű demokratikus szerepvállalása és a polgári részvétel ösztönzése az uniós szakpolitikák és döntéshozatali folyamatok jobb megértésének elősegítésével, valamint az interkulturális és önkéntes programokban való részvétel népszerűsítésével

A 2014–2020-as időszakra vonatkozó „Európa a polgárokért” program fontos eszköze annak, hogy az Unió polgárai hatékonyabban kapcsolódhassanak be az Unió fejlődésébe.

A program olyan tevékenységeket támogat, amelyek középpontjában Európa közös múltja és értékrendje áll, továbbá támogatja az Unió fejlődéséért való személyes felelősség vállalás kialakulását.

Az „Európa a Polgárokért” program két ága:

1. Európai emlékezés
2. Demokratikus szerepvállalás és polgári részvétel.
 - Testvérváros-program
 - Városok hálózatai
 - Civil társadalmi projektek

Pályázhatnak:

- helyi/regionális hatóságok,
- non-profit szervezetek,
- kutatóintézetek,
- települési önkormányzatok,
- testvérvárosi társulások,
- helyi hatóságokat képviselő non-profit szervezetek,
- helyi hatóságot képviselő szövetségek,
- civil társadalmi szervezetek,
- oktatási, kulturális intézetek.

ERASMUS program

A program Rotterdami Erasmus (1465–1536) teológusról, humanistáról kapta a nevét. Célja az egyetemek közötti együttműködés támogatása, az európai hallgatói és oktatási mobilitás fokozása és a külföldi tanulmányok, megszerzett képesítések elismerésének fokozása.

Az Európai Bizottság egyik sikeres és elismert programja az Erasmus, melyben több mint 3 millió egyetemi hallgató vett részt 1987 óta. Az egyetemi képzés elvégzése után könnyebbé vált a munkakeresés a résztvevők esetében.

Jelenleg Európai Unió 27 tagállama, továbbá Horvátország, Izland, Liechtenstein, Norvégia, Svájc és Törökország számára biztosítja az Erasmus az együttműködést a felsőoktatás területén.

A 3 milliós irányszám elérése a hallgatói mobilitásban részt vevő hallgatók létszámára vonatkozóan

Forrás: Erasmus – Facts, Figures & Trends; <http://ec.europa.eu>

Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a közvetlen brüsszeli és nemzetközi pályázatokban a nyelvi akadályok kapcsán felmerülő hiányosságokat leküzdjük. Ezért stratégiai fontosságú, hogy a nonprofit információs- és segítő szolgálat a megyebeli civilek ügyét több síkon is szolgálja.

DunaTransznacionális Program - 2014-20

Az Európai Bizottság 2012. december 18-án kezdeményezte egy új program létrehozását. A program területe a Bizottság javaslatára a Duna vízgyűjtőterületén elhelyezkedő **14 országot** fedi le:

- Ausztria,
- Bulgária,
- Horvátország,
- Csehország,
- Németország
(Baden-Württemberg és Bajorország),
- Magyarország,
- Románia,
- Szlovákia,
- Szlovénia,
- Bosznia-Hercegovina,
- Moldova,
- Montenegró,
- Szerbia,
- Ukrajna (négy déli körzettel).

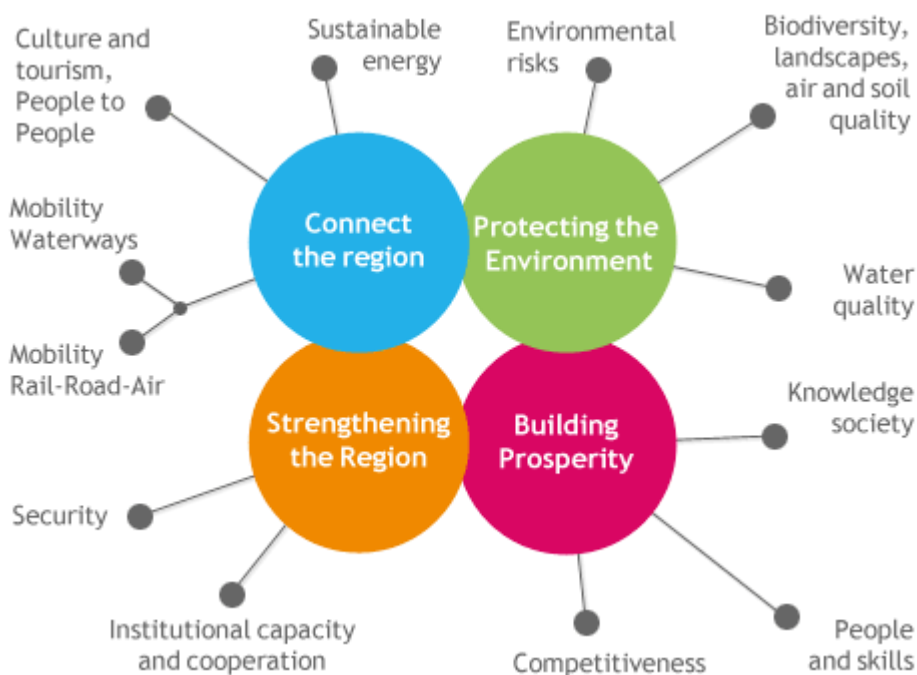

A Duna program tematikus céljai a kohéziós politikai rendelettervezetekkel és a partnerországok nemzeti prioritásaival összhangban, valamint a programterület igényeire tekintettel kerülnek meghatározásra.

A végrehajtást közös intézményi struktúrák fogják irányítani: Közös Irányító Hatóság, Ellenőrző Hatóság, Igazoló Hatóság és Közös Titkárság.

A munkacsoport 2013. márciusi ülésén úgy döntött, hogy Budapesten állítják fel, amit 2013. június 26-27-i találkozáson a partnerországok megerősítettek. Egyetértettek abban is, hogy az Irányító Hatóság és Közös Titkárság integráltan, a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal önálló egységeként jöjjön létre. Az intézményrendszer kialakításának fő szempontja az egyszerűsítés és a transznacionalitás volt.

A Duna Transznacionális Program prioritásai

Az Operatív Terv kidolgozásánál a következőképpen határozták meg a tematikus preferenciákat:

Elsődleges preferencia:

TO1: a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció szerepének erősítése

TO6: a környezet megőrzése, védelme, és az erőforrás-hatékonyság elősegítése

TO7: a fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati kapcsolatok kialakítása

TO11: a közszereplők és érintettek intézményi kapacitásának javítása és a közigazgatás hatékonyságának fokozása

Másodlagos preferencia:

TO4: az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés

TO5: az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése

Horizontális jelentőség:

TO3: a KKV-k versenyképességének fokozása

TO8: a fenntartható és minőségi foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése

TO9: a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység és mindenfajta diszkrimináció elleni küzdelem

TO10: beruházás az oktatásba, képzésbe, szakképzésbe a készségekért és az egész életen át tartó tanulásért

Lehetőségek a civileknek:

- Kulturális és természeti örökségek megőrzése, védelme, népszerűsítése és fejlesztése
- A biológiai sokféleség védelme és helyreállítása, a talaj védelme, az ökoszisztéma szolgáltatásainak helyreállítása és elősegítése, beleértve a NATURA 2000-t és zöld infrastruktúrákat
- TEN-T infrastruktúra regionális mobilitásának fokozása a másodrangú és harmadrangú csomópontokon
- Az energiahatékonyság javítása és az ellátás biztonsága az intelligens energiaelosztó, tároló és továbbító rendszerek fejlesztése és a megújuló energiaforrások elosztott előállításának integrálása révén
- Az intézményi kapacitás javítása a hatóságok, az érdekelt felek és a hatékony közigazgatás intézkedések erősítése révén

Norvég Civil Támogatási Alap

Az EGT/Norvég Civil Támogatási Alap átfogó célja, hogy „segítse a magyarországi civil társadalom fejlődését, valamint erősítse részvételét a társadalmi igazságosság, a demokrácia és a fenntartható fejlődés alakításában”.

A támogatók döntése értelmében ezen belül az Alap kiemelt figyelmet fordít az emberi és kisebbségi jogokra (etnikai, vallási, nyelvi, valamint szexuális orientáció alapján), a jó kormányzásra és átláthatóságra, a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni harcra, a megkülönböztetés és a társadalmi egyenlőtlenségek, a szegénység és kirekesztés elleni fellépésre valamint a nemek közti egyenlőségre, beleértve a nemi és családon belüli erőszakot.

Mindennek érdekében az Alap az alábbi részterületeken kidolgozott projektekhez nyújt támogatást:

- emberi jogok és demokrácia;
- női jogok és esélyegyenlőség;
- szervezet- és közösségfejlesztés;
- ifjúsági- és gyermekügyek;
- környezetvédelem és fenntartható fejlődés;
- jóléti szolgáltatások társadalmilag sérülékeny csoportoknak;
- társadalmilag sérülékeny csoportok megerősítése (fókusz: roma integráció).

Svájci-magyar Civil Támogatási Alap

A Svájci Hozzájárulás jogi alapját a két ország között 2007 decemberében megkötött Keret-megállapodás, valamint annak mellékletei képezik.

A megállapodás értelmében Svájc 2017-ig támogatja Magyarországot annak a svájci hozzájárulásnak a részeként, amelyet a 2004. május 1-jén az Európai Unióhoz csatlakozott országoknak – köztünk hazánknak is - nyújtanak.

A program alapvető célja, hogy a Svájci – Magyar Együttműködési Program keretében csökkentse a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségeket. A támogatás hazánk esetében két régióra, Észak-Magyarországra és Észak-Alföldre irányul, melyek az ország legkevesbé fejlett, leginkább támogatásra szoruló térségei.

Magyarország régiói

Kép forrása: www.logsped.hu

Az általános célokon belül prioritást élvez: az alpinfrastruktúra és környezet, az egészségügy, a magánszektor, a kutatás, a partnerség és civil szervezeti tevékenységek fejlesztése és ösztönzése.

A program irányító hatósága a Miniszterelnökség. A Svájci Államszövetséget a Nagykövetségen belül működő Svájci Hozzájárulás Hivatala képviseli a program mindennapi lebonyolítása során.

A hozzájárulás részei a Civil és Ösztöndíj Alapok.

A Civil Alap célja a szociális és környezetvédelem területén tevékenykedő civil szervezetek megerősítése, kapacitásaik növelése Észak-Magyarország és Észak-Alföld régiókban (Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar vagy Jász-Nagykun-Szolnok megye), két témakörben:

- (A) szociális szolgáltatások nyújtása,
- (B) környezeti kihívásokra adott válaszok.

A felhasználóbarát pályázati felületnek köszönhetően a pályázatok benyújtása nem igényel különösebb szakértelmet, elég, ha ismerjük a szövegszerkesztés alapjait.

Az Ösztöndíj Alap célja olyan komplex projektek támogatása, amelyek hátrányos helyzetű diákok középfokú tanulmányainak megkezdését, folytatását támogatják, Cél, a tanulmányok sikeres befejezése, a tovább tanulás, szakképesítés megszerzése.

Határon átnyúló programok (Cross-border Co-operation)

A kutatás során egy fontos, más megyéktől eltérő jellegzetességet tapasztaltunk, mely nem más, mint a megyei civil szervezetek kiemelkedő felelősségtudata a határon túli magyar szervezetek irányában. Ez részben a magyar-román (HURO), részben pedig a nemzeti identitástudathoz kapcsolódó elkötelezettségnek tulajdonítható.

A megyei civilek 40%-a valósított meg határon túli együttműködési projektet akár felvidéki, partiumi, vagy kárpátaljai partnerekkel közösen.

Megyénk - három országgal határos - földrajzi elhelyezkedése kedvező és ezidáig kiaknázatlan lehetőségeket rejt a határon átnyúló projektek megvalósításának.

A programok átfogó célja, közelebb hozni egymáshoz a határ menti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében.

Magyarország és Szlovákia között megvalósuló (HUSK)

A program célja a magyar-szlovák határ menti térségek közös fejlesztése, középpontban a gazdasági, humán, környezetvédelmi és közlekedés.

1. Prioritás: Gazdaság és Társadalom
2. Prioritás: Környezet- és természetvédelem, elérhetőség
3. prioritás: Technikai segítségnyújtás

A programterület jogosult területi egységei:

MAGYARORSZÁG	SZLOVÁKIA
Győr-Moson-Sopron megye	
Komárom-Esztergom megye	Pozsonyi kerület
Pest megye	Nagyszombati kerület
Nógrád megye	Nyitrai kerület
Heves megye	Besztercebányai kerület
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Kassai kerület
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	
Budapest főváros	

A program specifikus céljai:

- a határtérség gazdasági versenyképességének erősítése
- az emberek és közösségek közötti társadalmi és kulturális koherencia növelése
- a határtérség elérhetőségének és kommunikációjának javítása
- a természeti értékek védelme

Magyarország és Románia között megvalósuló (HURO)

A program átfogó célja közelebb hozni egymáshoz a határ menti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében.

1. prioritás: Az együttműködési terület közös, fenntartható fejlesztéséhez szükséges kulcsfeltételek javítása

Beavatkozási területek

1. A határon átnyúló közlekedés fejlesztése
2. A határon átnyúló kommunikáció fejlesztése
 - Szélessávú Internet infrastruktúra kiépítése
 - Közösségi kapcsolódási programok kialakítása
 - A határon átnyúló hírközlés
 - Tervek, tanulmányok készítése

3. Környezetvédelem

2. prioritás: A társadalmi és gazdasági kohézió erősítése a határ menti térségben

A prioritási tengely átfogó célja a térség gazdasági versenyképességének erősítése, az üzleti környezet fejlesztése és a humán erőforrások javítása révén.

Beavatkozási területek:

1. Határon átnyúló üzleti együttműködés támogatása

- Üzleti infrastruktúra fejlesztése
- Üzleti együttműködés támogatása
- Turizmusfejlesztés

2. Együttműködés ösztönzése a kutatásfejlesztés (K+F) és innováció területén

- Közös kutatási infrastruktúra fejlesztése
- Közös kutatási projektek
- A K+F tevékenységekben érintett szektorok közti együttműködés segítése
- Tanulmányok, tervek kidolgozása

3. Együttműködés a munkaerőpiacon, oktatásban – készségek, ismeretek közös fejlesztése

- Oktatási intézmények közötti együttműködés
- Munkaerőpiac együttműködés

4. Egészségügy és közös veszélyelhárítás

- Közös egészségügy, kockázatkezelési infrastruktúra fejlesztése
- Közös intézményfejlesztés, koordináció és képzés

5. Közösségek közötti együttműködés

- Közösségek közötti együttműködés

Magyarország, Szlovákia, Románia és Ukrajna között megvalósuló (HUSKROUA)

A program átfogó célja olyan tevékenységek támogatása, melyek intenzív és hatékony társadalmi és gazdasági együttműködést eredményeznek Magyarország, Szlovákia, Románia és Ukrajna közös határ menti térségben.

Magyarország:	Szlovákia:	Románia:	Ukrajna:
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Borsod-Abaúj-Zemplén Megye (mint teljes részvételi jogosultságú ún. szomszédos terület - adjacent region)	Kassa Megye Eperjes Megye	Szatmár Megye Máramaros Megye Szucsava Megye (mint ún. szomszédos terület - adjacent region)	Kárpátalja Megye Ivano-Frankivszki Megye Csernovici Megye (mint ún. szomszédos terület - adjacent region)

A 3 stratégiai célkitűzést 10 tematikus célra bontották, melyek közül a következő 4 került kiválasztásra a 2014-20-as költségvetési időszakra, mely keretet ad a programnak:

- TO3: Helyi kultúra és örökségvédelem, turizmus elősegítése
- TO6: Környezetvédelem, természeti értékek védelme
- TO7: Régiók elérhetőségének javítása, kapcsolatok fejlesztése
- TO8/10: Biztonság, védelem és katasztrófák elleni védekezés; Határvédelem

Nagy Infrastrukturális Projektek (LIP) valójában kiemelt projektek, melyek a tervezett keret 30 %-át meríthetik ki. Jelenleg gyűjtik a projektötleteket, melyek a térség jelentős részére hatással vannak, és maximum 2,5 millió € összeg áll rendelkezésre egy-egy projektek támogatására.

Az elképzeléseket legkésőbb 2017-ig kell az Európai Bizottságnak betérjeszteni.

A határon átvívelő Európai Uniós projektekben a megye szerepe egyértelműen hangsúlyos, hiszen három ilyen program is érint minket.

Ezek szerepe abban jelentős, hogy egyrészt a megye civil szektora részt tud vállalni ezekben a projektekben, másrészt a határok két oldalán a közösségi kapcsolatok új értékek mentén épülnek újjá.

A civil kapcsolatok határon átívelő jellegét tovább erősíti, hogy akár a partiumi akár a szlovákiai, vagy a kárpátaljai magyar társadalomban a civil szektor szerepvállalása nagyon erős.

Ezért a következő évek kiemelt feladata, hogy a megye közösségeinek és önkormányzatának szerepvállalása mellett jöjjön létre egy olyan közösségsszervező és kapcsolatépítő civil szektor, amely képes a megye határon átívelő felelősségvállalását is összefogni és együttműködéseket generálni a Megyei Önkormányzattal együttműködve.

CSELEKVÉSI TERV

A Civil Stratégia legfontosabb célja a megyei civil szektoron belüli egyenlőtlenségek mérséklése, a helyi közösséget építeni képes erőforrások aktivizálása.

A rendszerváltás óta figyelemmel kísérhető egy folyamatos javulás a civil szektor és az állami szervek együttműködésében. Szélesedik azon feladatok köre, melyeket a civilek átvállalnak az államtól ezzel is hozzájárulva a közszolgáltatások minőségének emeléséhez. Ezen tevékenységük eredményeként a társadalom mind szélesebb köre részesülhet azokból a szolgáltatásokból, melyek a közszféra számára nehezen elérhetőek.

A civil kutatás során feltárt helyi és megyei közösségi érdekek és szükségletek ismeretében olyan programok megvalósítása indul el a 2014-20-as költségvetési ciklusban, melyben együttműködik a civil, a települési önkormányzati, az kormányzati, valamint a vállalkozói szféra.

Az előttünk álló időszak feladatait az alábbi pillérek mentén kívánjuk megvalósítani:

1. Civil szervezetek humán erőforrás fejlesztése, civil munkahely-teremtés

A kutatási jelentésből, továbbá a személyes konzultációk, fórumok során a civilek részéről megfogalmazódott az igény a kapacitásbővítés, a fizetett munkaerő alkalmazására. Számos pályázon épp azért nem indultak, mert nem volt megfelelő számú és képzettségű emberük annak összeállítására.

Következő években hangsúlyt és forrást kell, hogy kapjon a munkahely teremtés ezen új aspektusa, hiszen a Kormány kitűzött szándéka, hogy olyan területeken, mint a szociális és karitatív tevékenység, ne a profit, hanem az emberközpontú foglalkoztatás kerüljön előtérbe.

2. Fiatalok bevonása a közösségi életbe, kiemelten az önkéntesség népszerűsítésére

Ahogy azt a kutatási adatok is bizonyították, a fiatalok részvétele a közösségi életben és a civil önszerveződésekben mind az országos, mind az európai átlag alatt van megyénkben. A SWOT-elemzés alapján további veszélyt hordoz a civil utánpótlás biztosítása, hiszen a fiatalok nem mutatnak érdeklődést az önkéntesség irányába.

Ebből kiindulva a következő hét éves fejlesztési ciklusban megyei szinten is kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a fiatalok jelentősebb mértékben részt vállaljanak a közösségi életben, az ezzel kapcsolatos tapasztalatok pedig már a gimnáziumi és egyetemista évek alatt rutinná váljanak, majd ezt a felnőtt társadalomba integrálódva is folytassák.

Ennek a kiemelt feladatnak az eszközeit a következőkben látjuk:

- az önkéntes tevékenység népszerűsítése és ösztönzése,
- megyei, térségi és helyi szintű önkéntes programok támogatása és ösztönzése
- a fiatalok önkéntesként való szerepvállalásának támogatása
- a helyi ifjúsági közösségek megalakulásának ösztönzése és programjainak támogatása,
- az országos ifjúsági hálózatokba való bekapcsolódás támogatása
- ifjúsági- és diákcsera programok elősegítése mind az országban, mind a határon átvélő dimenzióban, ilyen jellegű testvérkapcsolatok támogatása
- a fiatal felnőtt és az egyetemista korosztály közösségi önszerveződésének és ezen korosztály civil munkában, akár munkavállalóként, akár önkéntesként való megjelenésének támogatása
- az egyházi ifjúsági közösségek és a hozzájuk kötődő ifjúsági programok támogatása a fent jelzett célokkal összefüggésben
- a nemzetiségi ifjúsági közösség önszerveződő és identitásmegőrző programjainak támogatása

Mindezen ifjúsági ügyek elősegíthetik, hogy olyan programokat és lehetőségeket kínáljunk a fiataloknak, amelyek elősegítik a szülőföldön való boldogulást és minőségi életfeltételek kialakítását, valamint hozzájárulnak a fiatalok egészséges és széleskörű fejlődéséhez.

3. Képzés, tudásátadás, információ és partnerség-építés

A kutatás során megkérdezett civil szervezetek közel negyede szakmai tudás hiányában nem nyújtott be támogatási kérelmet. Legfőbb indokként azt fogalmazták meg, hogy a pályázatok elkészítését túl bonyolultnak tartják.

Ahhoz, hogy a jövőben a civil szervezetek sikeresen pályázzanak, el kell jutniuk egy bizonyos professzionális szintre. Ehhez képzések szervezésével kívánunk segítséget nyújtani. Megvalósításuk – a hatékonyság érdekében - főként járási szinteken kerül majd megszervezésre.

A képzés során a következő Projekt Ciklus Menedzsment (PCM) elemeket szükséges elsajátítani:

1. A projekttervezés és irányítás alapeszköze: a Logikai Keretmátrix.

Az érdekcsoportok azonosítására és problémáik elemzésére használható eszköz. Alkalmazható a célok és elvégzendő tevékenységek meghatározására, amelyek a problémák megoldásához szükségesek.

Fontos irányítási eszköz a megvalósítási és értékelési szakaszban. Ez alapján történik a cselekvési tervek elkészítése, valamint a monitoring rendszer és az értékelési keretrendszer kialakítása is.

2. Az elemzési szakaszt három részre bonthatjuk:

1. Probléma-elemzés

A probléma-elemzés a kedvezményezettek főbb problémáinak azonosítását, valamint az okok és következmények meghatározását segítő „probléma-fa” elkészítését foglalja magában.

A problémák feltárása/azonosítása interjúk, felmérések, jelentések és statisztikák alapján történhet. Az érdekcsoportok például ötletelő megbeszélések során határozhatják meg az adott helyzethez kapcsolódó legfőbb problémákat. Ezután meg kell határozni a feltárt problémák hierarchikus sorrendjét. Minden feltárt problémát értékelni kell. Ki kell választani egy átfogó problémát, és fel kell tárni az ehhez kapcsolódó problémákat. Ha a probléma ok, akkor az alsó szintre kerül.

2. Célok meghatározása

A kívánatos jövőbeni helyzet pozitív aspektusait határozzuk meg. Ez magában foglalja a problémák célok formájában történő újrafogalmazását, tehát az ún. „cél-fa” a probléma-fa tükörképe. Az ok és okozati viszonyt az eszközök és célok viszony váltja fel.

3. Stratégia-elemzés

A stratégia áttekinti a különböző beavatkozások megvalósíthatóságát, ami a projekt fókuszának elmozdulásával járhat. Ebből kifolyólag, miután ki lett választva a stratégia, a projekt célja és általános célkitűzései többé-kevésbé rögzítettek.

3. A tervezési szakasz során az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

- Projekt stratégiai alapjának meghatározása: intervenciós logika
- Feltételezések/kockázatok értékelése
- Fenntarthatóságot biztosító tényezők és elemzésük (SWOT, SEPT)

- Objektíven ellenőrizhető mutatók
- Ellenőrzési eszközök
- Projekthez szükséges erőforrások és költségek pontos becslése, tevékenységek tervezése
- Tevékenységi terv készítése
- Költségvetés készítése

Fontosnak tartjuk továbbá a megyében azonos tevékenységet végző civil szervezetek közötti hálózat kialakítását. Szakmai műhelyek megszervezésével olyan partnerség alakítható ki megyei, illetve járási szinten, mely komoly potenciállal bírhat az állami feladatok átvállalása területén.

Cél, olyan érdekképviselői és szakmai hálózat megszervezése és működtetése, mely hálózat elismert partner és egyenrangú tárgyaló fél lehet a helyi döntéshozókkal, kormányzati szervekkel történő együttműködések során.

Szervezett rendszeres tematikus képzések, pályázati tanácsadások, szakmai műhelyek keretében nyílhat lehetőség az együttműködések kialakítására is.

4. Vállalkozások és civilek közötti kapcsolatépítés erősítése

Megyénkben jellemzően a civil szervezetek és az egyéni vállalkozók közötti kapcsolatról beszélhetünk, de gyarapszik azon szervezetek száma is, melyek KKV-val alakítottak ki együttműködést. Ahhoz, hogy az e civil-vállalkozói együttműködés hosszú távon működhessen, el kell érni, hogy a civil szervezetek „el tudják adni magukat”.

Számtalan esetben bebizonyosodott már, hogy a magánszemélyek, a vállalkozások, a termelők, a multinacionális vállalatok, az üzletláncok és a média összefogásával rászorulókat ezrei támogathatóak.

A jó értelemben vett társadalmi felelősségvállalás területén a for-profit **vállalkozások** széleskörű tevékenységet folytathatnak azáltal, hogy a **környezetükben megvalósított szerepvállalás közvetlenül a vállalkozás presztízsének, megítélésének javításához járul hozzá.**

A cégek adományozói döntéseiben nagy jelentősége van a személyi kötődéseknek, a szolidaritásnak, az empátiának. Ezen túlmenően hangsúlyt kapnak a racionálisabb vállalati szempontok is, melyek elsősorban a következők lehetnek:

- a civil szervezet támogatási kérelme egybeessen a cég által támogatott területtel,
- támogatandó szervezet bizonyos jogi, pénzügyi, adminisztratív feltételeknek feleljen meg,
- a támogatandó szervezet szakmailag megbízható legyen,
- a szervezet célcsoportja egybe essen a vállalat célcsoportjával,
- a támogatni kívánt ügynek nagy legyen a társadalmi támogatottsága.

A vállalatok többségének fontos továbbá, hogy az adott támogatást hogyan, milyen eszközök segítségével (pl. honlapok, sajtó, szórólapok, rendezvény stb.) ismerheti meg a nagyközönség.

A legfontosabb azonban a megbízhatóság, a hitelesség és a transzparencia, a kapott támogatásból a szervezet a megjelölt programot valósítsa meg.

5. Határ menti és nemzetközi kapcsolatok kialakítása

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei civil szervezeteket nagyfokú együttműködési hajlandóság mutatkozik konzorciumban megvalósított projektek vonatkozásában.

Számos olyan szervezetről tudunk, akik sikeres programokat valósítottak meg a szomszédos országok magyar lakta településeivel, illetve civil szervezeteivel. A határon túli együttműködések a nagy múlttal rendelkező, professzionálisabb szervezetekre jellemzőek.

A legfontosabbnak azt tartjuk, hogy határainkon innen és túl megtaláljuk azokat a szervezeteket és személyeket, akik a településük, vagy tágabb szülőföldjük felemeléséért dolgoznak, munkájukkal a közösséget szolgálják.

Ahhoz, hogy mind a határon átnyúló (HURO, HUSK, HUSKROUA) pályázatok, mind a közvetlen brüsszeli források népszerűbbek legyenek a megye civil szervezetei körében, fontos, hogy szélesítsük látókörüket.

Olyan konferenciák és tájékoztató napok megszervezését tűzzük ki célul, ahol az előadók legjobb hazai gyakorlatok és adaptálható külföldi példák segítségével bepillantást engednek az érdeklődőknek már sikerrel megvalósított programjaikba.

Célunk, hogy a civilek olyan ötletekkel gazdagodjanak, melyek hozzájárulnak jövőbeni pályázati sikereihez, legyen szó helyi, hazai vagy európai uniós támogatási forrásokról.

A cselekvési terv megvalósítása alapját két célrendszer mentén kerül végrehajtásra:

Horizontális célok:

- sport- és szabadidős tevékenységek, lehetőségek fejlesztése
- kultúra, hagyományápolás
- megyei marketing tevékenység fejlesztése
- szociális és társadalmi felzárkózás, esélyegyenlőség javítása

- időskori ellátás fejlesztése
- turizmusfejlesztés
- nemzetközi kapcsolatok erősítése,
- határon átnyúló együttműködések támogatása, szélesítése
- állampolgári jogok
- oktatás, felnőttképzés
- polgárőr tevékenység
- nemzetiségi hagyományokkal kapcsolatos tevékenység
- egyházi közösség tevékenységhez kapcsolódó civil tevékenység

Vertikális célok:

- a civil szervezetek kiszámíthatóbb működési feltételeinek megteremtése (infrastrukturális fejlesztés, kommunikációs fejlesztés, humán erőforrás fejlesztés, pénzügyi támogatások, képzések, érdekérvényesítő képességük növelése, Civil Információs Centrummal történő szoros együttműködés, civil információs hálózat működtetése)
- a civil szervezetek közötti együttműködés erősítése az információáramlás javításával (konferenciák, konzultációk, szakmai képzések szervezése, projektek és jó gyakorlatok bemutatása a rendelkezésre álló médiafelületen, a minél szélesebb körű nyilvánosság biztosítása)
- a civil szervezetek ismertségének, munkájuk megismertetésének javítása, vonzóvá tétele, a megye polgárainak aktív szerepvállalásának ösztönzése érdekében
- a szervezetek munkaerőpiacon történő részvételének erősítése: egyrészt munkáltatóként, másrészt pedig általuk a álláskeresőket támogatása a munkaerő-piacra való visszatérésben,
- konkrét munkahelyteremtő és a humán erőforrás kapacitások fejlesztését ösztönző, foglalkoztatást támogató pályázatok kiírása a civilek részére 2014 és 2020 között, kiemelten a TOP és az EFOP keretében

- a civil szervezetek alkalmassá tétele a társadalmi változásokból adódó és az önkormányzat által kötelezően és önkéntesen vállalt növekvő terheket jelentő feladatok feladatátvállalással történő közös elvégzésére
- a civil szervezetek számára a hálózatosodást erősítő szerv létrehozása a TOP keretében, olyan kiegészítő szolgáltatások biztosításával, mely segíti a kistérségi, megyei és ágazati szintű partnerségeket
- olyan lehetőségek kialakítása – például gazdaság élénkítő pályázatoknál-, melyek támogatják a civil szervezetek közösségépítő szerepét, bevonásukat
- a fiatalok szerepvállalásának erősítése, akár önkéntesként akár munkavállalóként
- önkéntes tevékenységeket támogató és önkéntes tevékenységeket népszerűsítő projektek lehetősége a hátrányos helyzetű térségekben
- vállalkozók és a civil szektor együttműködésének erősítése

Az esélyegyenlőség területén kiemelten kezeljük a következőket:

Kiemelt felelőssége és szerepe van a civil társadalomnak és ennek megerősödésének a roma közösség integrációjában, ennek érdekében kiemelten fontosnak tartjuk:

- a gyermekszegénység csökkentésében, valamint a gyermek és ifjúsági programok lebonyolításában szerepet vállaló egyházi és civil közösségek ösztönzését
- a roma közösség önszerveződését és a roma civil szervezetek alakulásának ösztönzését
- a roma nők közösségi tevékenységének ösztönzését

MELLÉKLETEK

- I. számú melléklet: Kutatási jelentés
- II. számú melléklet: Kérdőív